

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2018. NYÁR

Szerkesztői sorok

A magunk mögött hagyott tavasz a választások jegyében telt. Nem csak új parlamentet választottunk, hanem az általános tisztújítás egyházunkban hat évenként esedékes tennivalóin is nagyrészt túl vagyunk. Emellett a Déli Egyházkerület új püspököt választott. Újságunk nyári száma erre a mozgalmas időszakra is reflektál, de természetesen az evangélikus tanításban elmélyítő írások sora is folytatódik. A katonalelkési szolgálat különleges területére és a görögkatolikus testvér-felekezet életébe is bepillantást nyerhetünk. Közben készülünk a nyár legjelentősebb ifjúsági eseményére, a Szélrózsa-fesztiválra. Így szeretnénk a Dunántúli Harangszó nyári számával Olvasóink lelki-szellemi kapcsolódáshoz hozzájárulni.

Kovács László
főszerkesztő

Van erőd és időd a csodára?

Amikor Lukács élénk tárja a 2018-as Szélrózsa igéjét, a halászok épp munkában vannak. Nem a legfontosabb tevékenységet végzik, hiszen egy halásznak a halfogás munkája csúcsa. Ők most a hálóiakat mossák. Azt írja Lukács beszédesen: Simon és munkatársai épp vesztegelnek. Már mennének haza, már elég volt a munkából, a 8. órában vannak, de mégis el kell végezni az utolsó tennivalókat, ezek is fontosak, a másnapjukat teszik könnyebbé.

Milyen sokszor vesztegelünk mi is az életben, a munkában, a családjunkban. Milyen sokszor érezzük mi is, hogy meg kell tenni, el kell végezni, de nincs benne az öröm, a lélek, a lelkesedés. Milyen sokszor monoton a mi életünk, a mi hivatásunk is.

Egyszer egy konfirmandus órán megkérdeztem: Mit csinál egy lelkész? A gyerekek nevetve néztek rám és teljes őszinteséggel mondták: Semmit! Picit mérges lettem, és elkezdtem magyarázni a bizonyítványt. Hittanórák, gyűlések, látogatások, temetések, esketések, istentiszteletek, és soroltam tovább a végeláthatatlan feladatokat, de nem győztem meg a hallgatóságot. Az óra után azon gondolkodtam el, vajon hány százaléka a munkámnak a Jézushoz vezetés és hány százaléka a – lukácsi szóhasználatnál élve – veszteglés? Elkeserített a mérleg.

És akkor egyszer csak megjelenik Simonék mellett Jézus. Ahogy a mi életünkben is szokott, olyan váratlanul

és mégis magától értődően. Odaáll Simon mellé és kér: Simon vigyél beljebb a parttól.

Vajon mi hogyan fogadnánk ezt a kérést? Vajon mi mit tettünk volna? Hisz épp túlórázunk. Semmit sem fogtunk. Eredménytelenek voltunk. Van erőnk, nyitottságunk a túlórában esélyt adni, mosolyogni, szeretni?

Egy idős lelkész mondta egyszer: „Nem az a krisztusi, ha erőd teljében szeretsz! Az a krisztusi, ha a fásultságod közepén tudsz mosolyogni és ölelni!” Sokszor eszembe jut ez a mondat, amikor a Lelkészi Hivatal zárásakor érkezik egy temetési család, vagy egy szíve bántat megosztani akaró testvér.

Vajon van-e erőnk befogadni, van-e energiánk meghallgatni és szeretni? Meg kell valljam, nekem sokszor nincs. Simon Péter azonban erőt vesz magán, és talán szívességből, talán barátság-ból, talán tiszteletből, de teszi azt, amit a Mester kér. Előbb beljebb viszi a parttól, aztán kiveti a hálót fogásra. Kiveti, még ha fáj is neki. Kiveti, még ha tudja is, hogy ez időpazarlás. Kiveti, még ha tudja, úgysem fog sikerülni, hisz ha éjjel nem fogtak semmit, nappal végképp nincs esély. Ez egy ilyen nap. De mégis kiveti a hálót, mert Jézus mondta, mert a Mestert nem akarta megkérdőjelezni, és talán szíve mélyén hitt is valamiben.

Amikor péntek esténként Kaposváron összegyűlünk az ifivel, tíz-tizenöt középkorú evangélikussal, sokszor én is Simon Péterként indulok a gyer-

mek közé. Lehetnék a családommal. Pihenhetnék a kanapémon. Miért küzdök azokkal a fiatalokkal, akik úgysem jönnek templomba, akiknek egy része el is mondta, nem hisz Istenben, akiknek nagy része csak a társaságért jön és nem az Isten igéjéért?

De aztán mindig eszembe jut Simon és a saját életem. Vajon én hogyan lettem elhívva? Vajon engem hogyan szólított meg a Mennyei Atya? Hát nem úgy, hogy valaki MÉGIS indult felém? Valaki MÉGIS vette a fáradságot és idejét áldozta arra, hogy én hallhassak a Mesterről? Valaki MÉGIS látott bennem fantáziát?

Azt hiszem nekünk, lelkészeknek, családfőknek, szülőknek, tanároknak, vagy legyünk bárkik, akikre akár csak egy testvér is bízott, a legfontosabb Istentől kapott szavunk a MÉGIS!

Még ha veszteglünk is, még ha túlórázunk is, még ha fásultak vagyunk is. Mégis! Mert Jézus mondta, mert a Mester kért erre. Vessük ki a hálónkat 2018. július 25-29-ig Bükön.

És éljük át a csodát!

Pongrácz Máté, Szélrózsa lelkész

RÉSZLETEK TÜRMEZEI JÁNOS GÉRCEI LELKÉSZ 1943-AS, PÜNKÖSD 2. NAPJÁN ELHANGZOTT IGEHIRDETÉSÉBŐL

Jn 3,16-21

Jézus mondja: Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa. Aki hisz őbenne, az nem jut ítéletre, aki pedig nem hisz, már ítélet alatt van, mert nem hitt Isten egyszülött Fiának nevében. Az ítélet pedig az, hogy a világosság eljött a világba, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert a cselekedeteik gonoszak. Mert aki rosszat cselekszik, gyűlöli a világosságot, és nem megy a világosságra, hogy le ne lepleződjének a cselekedetei. Aki pedig az igazságot cselekszi, a világosságra megy, hogy nyilvánvalóvá legyen cselekedeteiről, hogy Isten szerint cselekedte azokat.

Csaknem kétezer esztendeje hangzik az örömhír: Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érette. Nem a messze jövőben megvalósuló ígéretről van szó az örömhírben, hanem megtörtént eseményről. Nem majd adja oda Isten egyszülött Fiát, hanem már odaadta. Benne kibeszélhetetlen gazdagságot adott ennek a szegény, ezer nyomorúságban vergődő világnak. Jézus azért jött, hogy betöltsen minden szükségünket, hogy teljes szabadulást szerezzen minden bajból és veszedelemből, hogy bővüljön, örömtől túlradó életünk legyen. Mégis ma, csaknem kétezer évvel azután, hogy Isten csodálatos szeretetéből ilyen mérhetetlenül nagy gazdagsággal ajándékozott meg, millióknak az ajkáról hangzik fel a hitetlen kérdés, hogy mi haszna volt a világnak Jézus életéből. Milliók és milliók vannak bűnben és nyomorúságban, az emberiség óriási félelmek között szomorúságban és boldogtalanságban él, a sötétség szörnyűbb, mint valaha, és a tömegek nem látják a kivezető utat a háborúnak abból a mérhetetlen szörnyűségéből, mely a világra rászakadt. Hol van hát a segítség, hol van a szabadulás, amit Isten az ő egyszülött Fiának érettségével való odaáldozásával készített a világ számára?

Hangzik ez a kérdés olyanoknak az ajkáról is, akik vasárnapról vasárnapra hallják a Bibliának ezt a legdrágább igéjét templomainkban: Úgy szerette Isten a világot... Pedig a felelet világosan és érthetően benne van az igében. Isten szerette ezt a világot, odaadta egyszülött Fiát, hogy a kivétel nélkül mindenkit elnyeléssel fenyegető veszedelemből kimentsen, és élettel, igazi élettel, örök élettel ajándékozzon meg ugyancsak mindenkit, de ebben a második esetben a mindenki szó mellett van egy egészen jelentéktelennek látszó és sokszor észre sem vett vagy kellően figyelemre nem méltatott megszorítás: mindenkit, aki hisz őbenne.

Miért szegény hát és miért boldogtalan a Krisztusban ideajándékozott csodálatos gazdagság mellett ez a világ, mintha nem is volna néki szabadítója? Azért, mert nem hisz.

(...)

Ha ez a világ szerencsétlen is, mert nincs hite, de vannak emberek ebben a szerencsétlen világban, akik boldogok, mert hitük van, és hit által elnyerték az igazi, az örök életet, mellyel Isten szeretete Jézusban ezt a világot megajándékozta. Ezek az emberek felülemelkednek a mai idők minden veszedelmén és nyomorúságán, és mindezek ellenére mégis boldogok, meglátják rajtuk, hogy van valami elvehetetlen, örökkévaló kincsük, amit Krisztusban találtak meg. Ezek nem kérdezik, hogy mi hasznunk van abból, hogy Isten Jézust elküldte erre a világra, mert ezek már tudják, hogy mit nyertek a benne való hit által.

(...)

A Szentlélek megvilágosító erejére van szükségünk ahhoz, hogy meglássuk, hogy bűneink lepleződése, mely Jézus közelében feltétlenül bekövetkezik, nem okozza vesztünket, hogy Jézus nemcsak leplezi, hanem el is veszi bűneinket, és hogy csakis ezen az úton, egyedül Jézus által jutunk az igazi, boldog életnek a birtokába.

Nem hiába rendelte az egyház ezt az ígét pünkösdi második napjára. Benne van ebben az a meggyőződés, ami a harmadik hitágazat Luther-féle magyarázatának is a legfontosabb igazsága, hogy ti. mi a saját erőnk vagy okosságunk által sohasem volnánk képesek Jézus Krisztusban, a mi Urunkban hinni, sem őhozzá eljutni, hanem csak egyedül a Szentlélek ereje által. Azért ha megláttunk valamit abból, hogy mi a világ legnagyobb nyomorúsága, és talán sejtjük, hogy nekünk is nagyon ideje volna már komolyan így imádkozni a tanítványokkal: Uram, növeljed a mi hitünket! – akkor lássuk meg azt is, hogy nagyon buzgón kell könyöregnünk a Szentlélek ajándékáért.

S ha majd a Szentlélek erőt ad arra, hogy bűneink ellenére Jézushoz menjünk, és engedjük, hogy bűneink lepleződjenek, ha hinni tudunk abban, hogy Jézusnál bár bűneink világosságra jönnek, nem ítélet, hanem bűnbocsánat és szabadulás vár ráink, akkor ez lesz életünknek első Isten szerint való cselekedete, melynek fénnyé ragyogni fog az örökkévalóságban is.

Azért jöjj hát, pünkösdi Szentlélek, és kényszeríts bennünket a világosságra! Ámen.

JÚNIUS

A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg. (Zsid 13,2)

Emlékszem, szinte megdöbbsentem Márai Sándor gondolatain, amelyeket a vendégeskedésről olvastam Füveskönyvében. „Vendégnek lenni a legfinomabb és legfárasztóbb rabságok egyike. Mert hasztalan mondják a háziak: »Nálunk a vendég azt csinál, amit akar! Kel és fekszik, amikor akar! Azt eszi, amit akar! Nem kell törődni a háziakkal!« - természetesen egyebet sem csinálnak a vendégek és háziak, mint reggeltől estig törődnék egymással, figyelik egymás óhajait és életrendjét, alkalmazkodnak egymáshoz.” Márai szerint tehát „vendégnek lenni rabság”.

De vajon mit jelenthet Isten ígéjének felhívása: „*A vendégszeretetről meg ne feledkezzetek*”? Az ókorban a vendégszeretet nem csupán azt jelentette, hogy az emberek barátságosan és nagylelkűen bántak meghívott vendégeikkel, hanem azt is, hogy idegeneket fogadtak be, menedék helyet, ételt és szükség esetén ápolást biztosítottak nekik. Az Ószövetségben az Úristen azt parancsolta választott népének, hogy fogadja be a jövevényeket, az Újszövetségben pedig Jézus az utolsó ítéletről szóló példázatában egyenesen azonosítja magát velük. „*Akkor így szól a király a jobb keze felől állókhoz: Jöjjetek, Atyám áldottai, örököljétek a világ kezdete óta számotokra elkészített országot. Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok...*” (Mt 25, 34-35).

Ha jól belegondolunk, június hónap ígéje pontosan arra hív bennünket, amit Krisztus maga is tesz: helyet készít nekünk saját otthonában, a mennyben, és befogad bennünket országába. Hiszem, hogy az üdvösségben nyoma sem lesz a Márai-féle rabságérzésnek. És hiszem, hogy Jézus tanítványaiként nekünk is lehet, sőt érdemes a vendégszeretetet gyakorolnunk. Méghozzá úgy, hogy követjük Mesterünket, és irgalmát csodálva engedjük, hogy az Ő szeretete átforgalmazzon bennünket. Egyre tágabbra nyitva szívünket, és szélesebbre tárva karjainkat. Ámen.

Lázárné Tóth Szilvia

JÚLIUS

Vessetek magatoknak igazságot, akkor hűséget arathattok! Törjete föl új szántóföldet, mert ideje, hogy keressétek az URat, míg majd eljön, és hullatja rátok az igazság esőjét. (Hós 10,12)

Amikor ezeket a sorokat írom, kis falunk kertjeiben már zöldell a saláta, az újhagyma, a retek és a borsó. Nem úgy a parókia kertjében, ahol ma vettem el az első magokat. És sajnos azzal a vetéssel sem állok túl jól, amire Hóseás szólongatta népét és szólítja a mai olvasóit is. Tudjuk jól, a kert művelése nem tartozik az egyszerűen és gyorsan elvégezhető dolgok közé, de az a vetés, amire a próféta hívogat, annál még sokkalta nehezebb: – „**Vessetek magatoknak igazságot, akkor hűséget arathattok! Törjete föl új szántóföldet, mert ideje, hogy keressétek az URat...**” Ez az ige bármilyen régi is, rólunk szól. A mi terméketlen, gyümölcstelen életünkéről. Arról, hogy nem csak a zöldségeskertben lehetnek hatalmas lemaradásaink, hanem életünk vetése is igencsak megmunkálásra szorul. A szántóföld feltörése nem éppen a nyári munkák közé tartozik, Istenünk mégis arra hívogat bennünket, hogy veselkedjünk neki a munkának. Ahogyan a kérdésre József Attila óta tudjuk a választ: „...*dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.*” Ha meg mégsem menne pontosan és szépen, reménykedhetünk abban, hogy Istenünk segítségével, és az ő kegyelméből áldás lesz tetteinken és életünkön! Reménykedhetünk, hiszen mind a vetés, mind a szántóföld boronálása – akár nyár közepén is – a megújulásról szól. Az újrakezdésről. Arról, hogy Urunk újra és újra megadja a lehetőséget – akár legalkalmatlanabbnak tűnő időpontokban is – az újrakezdésre, hogy gyümölcstelen életünk az ő áldásával termőre forduljon. És azt is megígéri, hogy ahol vetünk, ott arathatunk, s munkánknak meglesz a gyümölcse.

Menjünk hát, mozduljunk, tegyük dolgunkat „...*pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen...*”! Urunk áldja meg munkánkat és életünket!

Heinrichs Eszter

AUGUSZTUS

„Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne.” (1Jn 4,16b)

Különleges ez az Ige, mert rögtön az elején elmondja a legfontosabbat, az alapvetést. Nincs is ennél szebb és tömörebb kijelentés Istenünkről. A Teremtő lényege ez a két szó: Isten szeretet. Önkéntelenül is eszünkbe jut Istenünk Krisztusban megnyilvánuló szeretete:” Úgy szerette Isten a világot...”

A kijelentés harmadik szavától már megfogalmazódhat a kérdés is: Hol vagyok én? Benne vagyok-e az Istenben, az Ő szeretetében?

Bőséges továbbgondolnivalót adna, ha a szeretet cselekedetekben megnyilvánuló hiányát vagy jelenlétét fejtenénk ki, e helyett azt javasolom, kíséreljük meg egészében megragadni ezt a mondatot. Olyan, mintha egyszerű helymeghatározás lenne. Szeretetben lenni= szeretetben maradni.

Simon András megfogalmazása szerint: ” A szeretet: Isten országának »anyaföldje« bennünk. Anyaföld, amelybe nap mint nap magként kell hullanunk.”

Vajon megkérdezi-e a mag, hogy hová vessék, hová hulljon? Mit tegyen, hogy az áhított gyümölcsöt megteremhesse?

Újra és újra visszatér a kérdés: Mit kell tennem...? Magként hullani bízva abban, hogy elkerülöm az útszélre, a kövek közé és a tövisek közé szóródott magok sorsát. Reménykedve a Magvető jóindulatában és szakértelmében.

Megmaradni valaminél, vagy valakinél, végigjárni egy küldetést, kitartani a célíg, azaz elköteleződni, manapság kevésbé vonzó életfelfogás, pedig ennek értékét senki nem vitatja.

Számomra a „megmaradás” egyáltalán nem statikus és passzív életcél....Az én hitemben a megmaradás nagyon is aktív cselekedet; komoly elköteleződést, kitartást, napi fegyelmet és figyelmet kíván. Ugyanakkor több évtizedes tapasztalatból adódóan olyan természetes, mint a lélegzetvétel. E kettősséget élhetjük meg augusztus hónapban is: A Szentlélek munkája által állandó szeretetáramlásban újra és újra rácsodálkozva arra, hogy Isten szeretetét Krisztusban maradék nélkül megismerhetjük.

Ihász Beatrix

70 éve ilyenkor...

Vannak idők, amikor összesűrűsödik a történelem menete. 1948 kétségtelenül ilyen idő volt. Az evangélikus egyház számára drámai eseményekkel, támadásokkal, veszteségekkel, belső szakadással és fájdalmas felismerésekkel terhes, sűrű esztendő. De a belső tisztázás ideje is, mert miközben az ateista, egyházellenes egypárti diktatúra, a kommunista pártállam módszeresen és szisztematikusan igyekezett meggyengíteni, sőt megsemmisíteni legfőbb ideológiai ellenfelét, az egyház maga is önvizsgálatra kényszerült. A krízishelyzetben, amikor évszázados iskolafenntartó, nevelő-tanító munkája is végveszélybe került, számot kellett vetnie: mit jelentenek számára az iskolái.

1945-től, más egyházakkal együtt az evangélikus egyház térdre kényszerítése is fokozatosan zajlott. A „fordulat évében” aztán a pártvezetés kíméletlenül gyors fordulatszámra kapcsolt. Rákosi 1948 januárjában budapesti pártfunkcionáriusok előtt bejelentette, hogy „a klerikális reakcióval év végéig végezni kell”. A korabeli propaganda virágnyelvén örségváltásként emlegetett program azonban korántsem fejeződött be az év végén. A pártállam egyházüldöző és romboló gépezete 1948–56 között gátlástalan nyíltsággal működött tovább, s az nemcsak az egyháztagok egzisztenciáját és az egyházvezetés személyi összetételét érintette, de szinte az összes munkaterületet is: a közegyházi élet autonóm működését, a zsinati munkát, a területi beosztást, az intézményrendszert, a szociális és missziói szolgálatot, a sajátót és az egyház önfenntartását mindaddig biztosító anyagi erőforrásokat. Az egyház számára távlataiban mind között az iskolák elvesztése jelentette az egyik legnagyobb érvágást.

Az államosítás menetének a pártállam igyekezett demokratikus színezetet adni. A Politikai Bizottság május 7-én határozatot hozott a törvényjavaslatról, amelynek parlamenti tárgyalását június 16-ra tűzték ki. Eközben a tanító- és tanártársadalmat, a pedagógus szakszervezetet, sőt a szülői munkaközösségeket is felhasználó országos propagandakampányt indítottak annak „igazolására”, hogy az államosítást valójában az ország népe kéri és követeli. Az evangélikus egyház csak június elején kapta kézhez a tervezetet, így

szűk két hete volt arra, hogy azzal érdemben foglalkozzék. A püspöki kar megtárgyalta, és az egyházkormányzati testületek elé került, ám az érdemi munkára már nem maradt idő. Az iskolákért vívott harc 1948. június 16-án hirtelen véget ért, az országgyűlés ugyanis ezen a napon 230:63 arányban megszavazta a felekezeti iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot. (1948. évi XXXIII. törvény a nem állami iskolák fenntartásának az állam által átvétele [...] tárgyában). Bármily meglepő, de ma sem tudjuk pontosan, hány evangélikus oktatási intézmény került e törvény hatálya alá. Mind ez további alapos kutatást igényel, mert az ismert adatok igen eltérőek: míg egy statisztika szerint 14 gimnáziumot, ill. középfokú iskolát (kollégiumaival együtt), 353 nép- és általános (kis) iskolát államosítottak, s ez 834 evangélikus pedagógust érintett, egy másik adatsor 512 népiskolát, 10 középiskolát, 1 polgárit, 1 jogakadémiát, 3 tanítóképzőt és 13 internátust említ.

Az iskolaügy mélyen megosztotta az egyházvezetést. Az alapkérdés körül, ti. az egyház lényegéhez hozzátartozik-e vagy sem az iskola, kétféle markáns vélemény bontakozott ki. Ordass püspök szerint „iskoláink – ha valaha kellettek

– most úgy kellene, mint a falat kenyér. Ifjúságunk hitben való nevelése nézetem szerint a legszorosabb értelemben vett egyházi feladat. Késő lesz valahol egy belsőbb védelmi vonalon megvetni lábunkat, ha most megfutamodunk.” Bárány Radvánszky Albert egyetemes felügyelő szerint is hatalmas volt a tét: „az egyház több évszázados kulturális szolgálata.” Túróczy és Szabó püspökök ellenben úgy vélték, az iskolák nem tartoznak „az egyház eleve testéhez”. Ahogy azt az Új Harangszó c. evangélikus hetilap is megírta: „Az egyház iskolák nélkül is egyház marad... az iskolákért mártírvér nem folyhat... Van egy határ, ahol az egyház Istennek engedelmeskedve, szenvedőlegesen, „vérig” [...] köteles ellenállni. Ennek ideje most nem jött el, mert ez a határ – nem az iskolakérdés.”

Az iskoláitól megfosztott egyházat újabb csapásként érte, hogy – a korábbi ígértékkel ellentétben – 1949 szeptemberében az Elnöki Tanács mégis eltörölte a kötelező, és bevezette a fakultatív hitoktatást. S miután 1952-ben az evangélikus egyház két, 1948-ban meghagyott gimnáziumától (Fasor, Deák tér) is megválni kényszerült, 1989-ig csupán a parókia és a templom falai között maradt lehetősége az ifjúság nevelésére.

Mirák Katalin
(A szerző történész, a MEE Tényfeltáró Bizottsága tagja, az Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársa)

SZOLGÁLAT HITTEL ÉS BECSÜLETTEL A KERESZTÉNY KATONA HIVATÁSA

Az utolsó félmondatot olvasva nyilván eszünkbe jutnak Jézus szavai: „Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért.” (Jn 15,13) Hősök napjának havában gondoljuk csak meg, mennyi katonánk adta hazája, népe iránti szeretetének a leghősiesebb jelét, mennyi áldozta fel az életét számunkra ismeretlenül, számunkra ismeretlenekért?

Lehet-e példaként tekinteni a keresztény katona életére? A civil életben nosztalgiával gondolunk egy régi szebb, a Teremtő rendje szerint működő világra, amiben Isten törvénye/jó rendje, akár megértem az adott törvény értelmét, akár nem, mégiscsak törvény, melynek abszolút tekintélye van. A katonai eskü idézett mondatában rögtön szemet szúr a törvény betartása mint életviteli alapvetés. Jézus fentebb idézett mondatát így folytatta: Ti barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit én parancsolok nektek.

A katona „hatalom alatt álló ember”, mondja Jézusnak egy római katonatiszt. Ezt a már idézett honvédeskü így foglalja össze: „Elöljáróim parancsainak engedelmeskedem, alárendeltjeimet jogaik tiszteletben tartásával vezetem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom.” A katona tehát tudja, hogy mit „kell” és mit „nem szabad” tennie, és ez fokozottan igaz a keresztény katonára. Katonák lelkeseként elfogódottan, de jó lelkiismerettel vallom. A katona, akár a jó keresztény ember, egész életet élő, szabad ember. Néha azt teszi, amit a feljebbvalója mond, máskor azt, amit tennie kell.

Szeretettel biztatom az Olvasót, igyekezzen az utódait úgy nevelni, hogy az tisztelje katonahőseink emlékét, és becsülje meg a katonai hivatást, hiszen csak kétféle katona létezik. Az egyik, aki az életét már feláldozta hazája, népe védelmében, a másik pedig az, aki ezt bármikor kész megtenni.

Szolgáljon katona- és keresztény hittel és becsülettel.

Szabó János
fhdy. evangélikus tábori lelkész

Idén 170 éves a honvédség. A honvédség letehetősebb hadvezére, a 48-49-es szabadságharc evangélikus hőse, Görgei Artúr 100 éve született. A hősök napja havában megjelenő rövid írás tisztelgés a katonai hivatás, katonahőseink előtt...

Lehet-e egyáltalán hivatás a katonai szolgálat? A hivatás az élet hátgerince – fogalmazza meg találóan F. Nietzsche egyik aforizmája. A hivatás teológiai értelemben azt jelenti, hogy az ember Isten által néven nevezett, kiváltságos teremtmény. Létének, életének erkölcsi értéke van. Aki lelkiileg felnőtt, eleget élt, vagy elég jól tanították, az tudja, hogy a hivatás, beleértve a hivatás gyakorlását, a szolgálatot, a teremtett emberi élet része, értelme és minimuma. A sokféle közjóért végzett szolgálat között az egyik legősibb a katonai szolgálat.

A katonáskodás és a kereszténység összefér-e? A katonáember a hivatásával együtt is lehet hűséges, hitvalló keresztény, amennyiben teljesíti hivatása, életformája, és keresztényként hite lelkiismereti követelményeit. Sokan éltek túl csatát, fogságot, kisebb-nagyobb fegyveres konfliktust azért, mert bajtársa, vagy akár ellenfele keresztény volt, és irgalmassággal, együttérzéssel, szolidaritással ember maradt az embertelenségben.

Milyen a katonai hivatás megbecsülése? Az Embernek, házastársnak, szülőnek lenni rangsorban a bűneset óta előkelő helyen áll a védelmezők hivatása. Platón ideális államában a piramis csúcsán a vezetők, az okosság képviselői állnak, rögtön utánuk (mindenki mást megelőzve) az állam védelmezői, a katonák. A katonai szolgálat lényege tehát a kezdetektől fogva a védelmezés, melyet a magyar honvéd esküje így foglal össze: „Magyarország függetlenségét, az állampolgárok jogait és szabadságát bátran, a törvények betartásával és betartatásával, a rám bízott honvédek és fegyverek erejével, életem árán is megvédem.”

SZENTEK TISZTELETE LUTHERÁNUS TEMPLOMBAN – IGEN!

Nemzedékek nőttek fel úgy a hazai evangélikus egyházban, hogy hittanórákon, sőt még a lelkészképzés során is beléjük vésődött: az egyházi esztendőben a pünkösdi utáni időszak egy ünneptelen félév. Valóban, ebben az időszakban nincsenek az egyháznak az üdvösség történetével szorosan összefüggő nagy ünnepei, ámde szó sincs arról, hogy híjával lennénk egyéb Krisztust dicsőítő ünnepeknek. Egyebek mellett meg kell említenünk a különféle szentek személyéhez kötődő ünnepeket: Keresztelő János születése (június 24.), Péter és Pál (június 29.), Jakab (július 25.), Bertalan (augusztus 24.), Máté (szeptember 21.), Lukács evangélista (október 18.) vagy Simon és Júdás apostolok (október 28.) emléknapját.

E teljesség igénye nélkül megfogalmazott lista olvastán minden bizonnyal sokan kapják fel a fejüket, mondván: hát hiszen mi, evangélikusok nem is „hiszünk” a szentekben, miért kellene mégis ünnepelni őket?

Mi, lutheránusok valóban nem „hiszünk” a szentekben, nem kérjük a közbenjárásukat ahhoz, hogy üdvösséget nyerjünk, és nem is bízunk abban, hogy Isten majd az ő érdemeikért lesz kegyelmes hozzánk az ítélet napján. A fentiek ugyanis azok a középkor során elterjedt újítások, amelyek ellen Luther felvette a harcok, minthogy azok csorbították Krisztus üdvösséget szerző kegyelmének páratlanságát. A szentek tiszteletét azonban sohasem vetette el! Ezért olvassuk az Ágostai hitvallásban, hogy „a szentekről megemlékezhetünk azért, hogy kövessük hitüket és jó cselekedeteiket, hivatásunk szerint”. Ezt persze meg kell különböztetnünk a közbenjárókként való segítségül hívástól: „Azt azonban nem tanítja a Szentírás, hogy a szentekhez fohászkodjunk, és a szentektől kérjünk segítséget. Mert egyedül Krisztust állítja eléink közbenjáróul, engesztelésül, főpapul és szószólóul.”

A szentek hitünk erősítésére, ajándékkal adattak nekünk, későbbi korok Krisztus-követőinek, ahogyan a mi hitünk és életünk is lehet Isten kegyelméből példa és erő az utánunk jövő nemzedékek számára. Ugyanerről olvashatunk az Újszövetségben, amikor elénk tárul a bizonyosságtévkének fellege, a hit hőseinek állhatatossága, hogy azzal a jelen egyháza erősödjék (Zsid 11,1kk). Sőt amikor Krisztus jelenlétét ünnepeljük az úrvacsorában, akkor ezt a megdicsőült mennyei egyházzal harmóniában tesszük, hiszen „az angyalokkal, az üdvözültek mennyei seregével” zengjük az Úr hatalmának és szentségének dicséretét.

A lutheránus álláspont a szentek kérdésében nem az, hogy nem beszélünk róluk, mintha nem is léteznének. Hiszen nyilvánvalóan Krisztus a mi egyetlen közbenjárónk az Atyánál (1Tim 2,5-6), mégsem lehet kétségünk afelől, hogy a mennyei egyház szüntelenül imádkozik a még földi zarándokútját járó Krisztus-

testért. Ahogyan Luther maga vallja a Schmalkaldeni cikkekben: „Ahogyan az angyalok a mennyben imádkoznak értünk – maga Krisztus is ezt cselekszi –, éppúgy imádkoznak értünk a szentek is a földön, vagy talán a mennyben is.” Ez pedig ha üdvösséget nem is, de erőt, kitartást adhat nekünk a mindennapjainkban. Erről beszél Melancthon az Ágostai hitvallás védőiratában: „Pedig bizony tanulságos hallani, hogyan vettek részt a szent férfiak az államügyek intézésében, milyen nehézhelyzetekbe, veszedelmekbe kerültek, hogyan siettek a szent férfiak nagy veszedelmekben királyok segítségére, hogyan tanították az evangéliumot, milyen küzdelmeket vívtak az eretnekekkel. Ugyancsak hasznosak a megbocsátó irgalmasság példái is, amikor pl. látjuk, hogy Péter bocsánatot nyer tagadásáért, Cyprianus bocsánatban részesül azért, hogy korábban varázsló volt, amikor látjuk, hogy Augustinus súlyos betegségben tapasztalta

meg a hit erejét, s rendíthetetlenül hirdette, hogy Isten bizonyosan meghallgatja a hívők könyörgését.”

Szegényebbek lennénk, ha megfedkezünk az egyház kétezer esztendő történelmének szentjeiről, hitünk hőseiről, és pusztán egyfajta ünneptelen félévné vágnánk neki ezekben a hetekben. Ne féljünk attól, hogy a szentek illő tisztelete elhomályosítja Krisztus dicsőségét, hiszen alakjuk épenséggel az ő kegyelmes munkájáról tanúskodik. Legyenek ők a mi hitvallóink, vértanúink, névvel nevezett és névtelen szentjeink a példaképeink a mai értékválságos, tűnékeny celebeket felvonultató, a kiüresedést tartalmazó, az időtállót nevetségesnek és a maradandót feledhetőnek hazudó korban! Szentjeink így ismét megtaníthatnak minket arra, hogy a magunk dicsőségének keresése helyett Urunk dicsősége előtt tudjunk hálatelt szívvel térket hajtani.

Tubán József

Egyházkerületi-felügyelői jelentés a 2017-es évről

„Akiket Isten lelke vezérel, azok Isten fiai.” (Róm. 8;14.)

Főtisztelendő Egyházkerületi Közgyűlés! Kedves Testvérek!

Hat évvel ezelőtti székfoglalóm vezérigéje azóta még hangsúlyosabban van jelen életemben. Szeretném azt mondani, hogy jobban beleégett szívembe, mint ahogy azt feleségem bevészte zsebórájára. Azonban amikor a hat évvel ezelőtti elhangzottakat újraolvastam, nemcsak a számomra kedves csákvári zsúfolt templom képe jelent meg előttem, hanem az ott elhangzott súlyos mondatok is. Nem az általam megfogalmazottakra gondolok, hanem az eskü szövegére. Úgy tudom, az elmúlt vasárnapokon már a legtöbb gyülekezetben megtörtént a megválasztott tisztségviselők és presbíterek beiktatása. Kimondásra kerültek a kérdésekre feltett válaszok, elhangzottak az esküszövegek. Elhatároztam, Vállalom, Kész vagyok. Magam is példásan élek, legjobb tudásom szerint, hűségesen végzem, Isten engem erre segítjen... A jelenlévők részéről is már többször elhangzott mondatok. Gondolom, sokunknak ugyanazt jelenti. Hit, Hűség, Hitelesség.

Ne vegyük együgyűségnek a testvérek, ha mindig ide térek vissza. Bár bizonyos értelemben minden keresztyén együgyű. Ha olvasták a testvérek az e heti Evangélikus életet, abban minden cikk ide kanyarodik vissza. Akár teológiai professzor, akár püspök, akár presbíter vagy „egyszerű gyülekezeti tag”. Mindannyian arról az ügyről beszélnek, írnak, amit Isten ránk bízott: Az Evangélium ügyéről, Krisztus ügyéről, az Ő ügyéről. Amit hittel, hűségesen, és e világi hitelességgel kell végeznünk.

Ennek tükrében ha visszanézek az elmúlt esztendőre, vagy

inkább az elmúlt hat évre, bevallom, nem könnyű a lelkiismeretem. Nem csak az a kérdés, sikerült-e minden, hat évvel ezelőtti megfogalmazott tervet elvégezni. Sokkal inkább kérdés, helyesek voltak-e azok a célkitűzések? („Nem az szodor bajba, amit nem tudsz, hanem amit holtbiztosan tudsz, csak rosszul.” Mark Twain)

Nem készítettem összefoglaló statisztikát minden év jelentéséből. Csak az elmúlt év összegzett adatai álljanak itt röviden.

27 gyülekezeti alkalom, 7 egyházmegyei alkalom

36 kerületi alkalom, 42 országos program

Összesen 112 naptári bejegyzés, melyből 34 kapcsolódott közvetlenül a jubileumi évhez. (Annyit azért elárulhatok, szinte minden évben hasonlóak voltak a számok, talán 15-20 plusz bejegyzés van.)

Az elmúlt év valóban kiemelkedő volt. Sokat hallottunk róla a híradásokból, akár egyházi, akár világi sajtón, médián keresztül. Engedjenek meg egy-két szubjektív

véleményt, pontosabban élményt megosztanom. Az első saját gyülekezetünkhöz kötődik. Egy 8 napos koncertkörutat szerveztünk a jubileumi év kapcsán Erdély tájain. Keresve a reformáció ottani emlékeit, gyökereit, testvéreinkkel a bajorországi, pyrbaumi gyülekezet énekkarával közösen. Nem csak a látnivaló, és az elhangzott szakszerű idegenvezetés volt hatalmas élmény, hanem látni és tapasztalni, hogy német barátainkra milyen hatást gyakorol az erdélyi táj, az ottani emberek vendégszeretete, és a megmaradt szász közösségek, városok, templomok. A másik sok jelenlétével közös élményünk a wittenbergi magyar napok. Talán nem kell ecsegtelnem, milyen élmény a reformáció, Luther, Melancthon és Cranach városában testközelből érezni, tapintani 500 éves múltunkat. Vagy még inkább átélni, amikor Wittenbergbe beérnek a magyar motorosok, befutnak a futók, Fassang László szólaltatja meg a városi templom orgonáját, magyar reformátorok emléktábláját avatjuk az egykori egyetem falán. Az itthoni, kerületi eseményeket is ide sorolom. Szinte kivétel nélkül minden egyes gyülekezeti megemlékezés, emléktáblaavatás, koncert, faültetés, vagy a jubileumra készült installáció, kiadvány a helyi közösség kiemelkedő eseménye volt. Erdemes lenne egy kiadványban összegeznünk az elmúlt év kerületi eseményeit, mondjuk egyházmegyéenként. Talán tanulságos lenne az utánunk jövő nemzedékeknek, hogy hogyan is ünnepelték meg a reformáció 500-ik jubileumát a dunántúli evangélikusok.

Az ünnepi események felidézése után remélem, nem veszik ünneprontásnak, ha az elmúlt év egyéb tapasztalatairól is szólok. Sajnos a már kezünkben lévő népmozgalmi adatok

mutatják, hogy a nagy megmozdulások, akciók, sorozatok, médianyilvánosság és nem utolsósorban kormányzati figyelem ellenére sem sikerült gyülekezeteink és egész egyházunk negatív statisztikáit pozitívrá fordítani. Talán a csökkenés nem olyan mértékű, mint az ezt megelőző években. Az elmúlt héten az egyházmegyei közgyűlésről hazafelé beszélgettünk tisztelendő úrral az autóban. Megállapítottuk, hogy tulajdonképpen 15-20 éve ugyanazok a megállapítások hangzanak el közgyűléseinken, egyházi összefüggéseinken. Akkor miért nincs mégsem pozitív változás? Az egyik lehetséges válasz a megszokás. Vallásos, hívő emberként sokszor büszkén emlegetjük a hit megtartó erejeként a stabilitást, de lehet, hogy csak megszokásainkat őrizgetjük ilyen néven. Ezek beleették magukat csontjainkba, tetteinkbe és mondanivalónkba. Az ebből való kilépésre, irányváltásra, talán félve mondom, jó irányba térésre, megtérésre lenne szükségünk. Manfred Henrich fogalmazta meg: „A megszokásból kivezető ajtó mindig szorul.” Pedig a recept egyszerű. Egy másik teológust hadd idézzek. Martin Werlen így fogalmaz: „Éljük azt, amit mondunk, éljük azt, amit imádkozunk, éljük azt, amit és Akit ünneplünk. A megtérés hitünk lényegével függ össze, a szeretettel, a hitelességgel, és a szavahihetőséggel.”

Az egyház egyik legősibb jelképe a hajó. Az egyház hajóján mostanában sok helyen cserélődik a kapitány, a kormányos, a vitorlamester és a matrózok serege. Nem tudom, hol, milyen legénység áll fel. Csak bízom benne, hogy mindenhol tisztában vannak vele, hajónkat csak a Szentlélek szele viheti helyes úton révbe. Nem szeretném túlragozni a hasonlatot, de mostanában túl sokszor került elém ez a kép. Így hadd szemléltessem egy kicsit bővebben ezen keresztül, milyen szolgálattevőkkel találkoztam gyülekezeteinkben. Vannak, akik meg vannak róla győződve, hogy az ő erejük viszi a hajót, olyan nagy erővel húzzák a lapátokat, majd beleszakadnak. Vannak, akik azt hiszik, ők szereltettek motort a hajóra, így már csak hátra kell dőlni, és minden megy magától. Vannak, akik látják, hogy rossz irányba megy a hajó, és azt hiszik, az a megoldás, ha ők a hajófedélzeten megfordulva megindulnak a helyes irányba. Vannak, akik állandóan át akarják rendeztetni a hajó berendezését, hátha attól jobban halad. Vannak, akik mindent ki akarnak dobni a sok felesleges súly miatt. És vannak, akik a többieket akarják kidobni, merthogy miattuk van a vihar, az ellenszél, ezért nem halad a hajó. Ilyen értelemben is sokszínű egyház vagyunk. Bevallom, magam sem tudom, hogy mi a jó megoldás. Remélem, nem okozok csalódást a testvéreknek ezzel a vallomással. Azt látom, hogy a struktúránk nem a létszámunkhoz méretezett. Azonban továbbra is vallom, hogy nem ezen, vagy pontosabban nem csak ezen múlik szolgálatunk hatékonysága. Azt látom, hogy zsinatunk túlságosan sokat foglalkozik új törvények megalkotásával, amikor a meglévők is kellő keretet adnak, ha azokat betartanánk, és betartatnánk. Biztos szükség lenne egy minimum 6 éves törvénykezési moratóriumra. Azt látom, hogy sok gyülekezet küszködik anyagi nehézségekkel, a lelkészek jövedelmeiben és leterheltségében nagy az eltérés. Azonban nem biztos, hogy a központi támogatás köldökszínórjának vastagítgatása a megoldás. Sőt bizonyos esetekben kontraproduktív. Még inkább elaltatja az anyagi felelősségvállalás fontosságát egyháztagjainknál. Mindenképpen az önfenntartó egyház lenne a cél, mellyel sok – nem csak anyagi jellegű – problémánk oldódna meg. Azt látom,

hogy a teológiára talán egy kicsit többen jelentkeznek most már az elmúlt évi mélypont után. Azonban biztos, hogy a nem lelkészi szolgálatra elhívott, vagy kései elhívású testvérek számára is ki kell dolgozni valamilyen képzési formát, hogy minél többen állhassanak be túlterhelt lelkészeink mellé a szolgálatba, akár egy világi állás mellett, kicsiny szórványokban. És bármennyire is elcsépeltnek tűnik, több személyes találkozásra, látogatásra lenne szükség a ránk bízottakkal, valamint a megszólítani kívánt közösségekhez nem tartozó emberekkel.

Persze ugye az idő meg a túlterheltség. Lelkészeknél a szolgálat, hittanórák, adminisztratív köteleességek, pályázatok. Nálunk, világiaknál meg a civil foglalkozásunk mellett mire jut idő? Szalézi Szt. Ferenc mondta, ahhoz, hogy az ember kapni is tudjon, nem csak adni, nagy segítséget jelent, ha nem félünk a csendtől. „Szánj naponta egy órát a csendre.” Most sokan biztosan azt gondolják, ez azért erős túlzás. És valóban a kijelentés folytatódik. „Szánj naponta egy órát a csendre, kivéve, ha nagyon elfoglalt vagy.” Most mindenki fellélegezhet, hiszen mindannyian nagyon elfoglaltak vagyunk. De olvassuk csak végig a bölcs tanácsát. „Szánj naponta egy órát a csendre, kivéve, ha nagyon elfoglalt vagy, akkor szánj rá két órát.” (Martin Werlen: Hova jutnánk? c. könyve)

Kedves Testvérek! Az elmúlt napokban Bakonybélben voltam, az ottani bencés monostor vendégszeretetéit és imádságos közösségét élhettem át. Nagy segítségemre volt az ottani csend és sok imádság bizonyos dolgok tisztázásához, megértéséhez. A fent leírtak mellett, hogy jó lenne nekünk, evangélikusoknak is létrehozni egy ilyen szolgáló közösséget, házat, helyet, ahova a szolgálatban megfáradt testvérek elmehetnek imádkozni, szolgálatukat átgondolni. Még nem tudom, hogyan, de formálódik bennem az elhatározás egy ilyen hely és közösség megteremtéséhez. Vannak dolgok, amiket nem kell újra feltalálni, csak néha újra felfedezni.

Jelentésem végén szeretnék visszatérni elmúlt évünkre. Hálás vagyok Mennyei Atyámnak, hogy aktív szolgálati időnkben lehettem részese az 500., jubileumi reformációi ünnepségnek. De hálás vagyok a testvéreknek is, espereseknek, egyházmegyei felügyelőknek, lelkészeknek, gyülekezeti tisztségviselőknek dunántúli gyülekezeteink minden tagjának az elmúlt évben tapasztaltakért. Hiszem, hogy mindannyiunkban az ügy, Krisztus ügye iránti elköteleződés mutatkozott meg az ünnepi események tervezésében, előkészítésében, lebonyolításában és átélésében. Tapasztalataim ez irányban csak pozitívak. Köszönöm Püspök úr sok munkáját, melyet az egyébként sem kevés teendő mellett a jubileumi év adott pluszban. Köszönöm, hogy a terheket megosztotta velünk, köszönöm bizalmát. Köszönöm az egyházkerület minden munkatársának a sok segítségét, kreativitását, melyet messze a munkakörükből adódó teendők fölött végeztek.

Az elvégzett munkákra, szolgálatokra kérem Urunk áldását. A hiányosságok, tévesztések, botlások elhordozásában kérem Urunk és a testvérek megbocsátását. Kérem jelentésem megvitátását, egyetértés esetén elfogadását.

Erős vár a mi Istenünk!

*Csákvár-Bakonybél, 2018. április 9.
Mészáros Tamás, egyh. ker. felügyelő*

Összeállította: Adámi Mária; maria.adami@lutheran.hu

Egész jó dolog sült ki belőle. Sütés-főzés Nagyvelegen

Három évvel ezelőtt létrejött nálunk egy fiú hittanszövetség, olyan hetedik és nyolcadikos fiúkból, akik konfirmálkodni nem szeretettek volna, de a hittanra mégis szívesen eljártak. A négy fiú aktívan részt vett a hittanokon, hétről hétre jött a csapat, de aztán a nyári táborba már nem akartak eljönni, és tartottam attól, hogy ezzel valahogy szét is fog széledni a csoport. Éppen ezért szerveztem nekik egy háromnapos vándortúrát, hogy legyen valami közös élményünk a nyáron, de az augusztus végi vándortáborunkban az volt az érzésem, hogy kezdünk eltávolodni egymástól. Nem sok reménnyel

hívtam össze a csapatot a tanév első hittanórájára, de azért Isten mégis úgy rendelte, hogy mindenki ott legyen, sőt még hoztak magukkal egy ötödik srácot is. Az alkalom elején elmondtam nekik az elképzeléseimet, hogy mit fogunk csinálni az év során, hogy hogyan fognak felépülni az alkalmaink, próbáltam olyan dolgokat kitalálni, ami vonzó lehet ezeknek a kamaszodó fiúknak. És amikor ott ültünk az gyülekezeti ház ifjúsági klubjában, egyszer csak eszembe jutott egy gondolat, egy ötlet. Eszembe jutott, tehát valahonnan kívülről jött, és én úgy érzem, hogy az Isten volt az, aki az eszembe juttatta

ezt a gondolatot, méghozzá azt, hogy havonta egyszer főzzünk együtt ezekkel a fiúkkal. Eszembe juttatta ezt az Isten, mert én nem készültem ezzel az ötlettel, de mégis egy olyan ötlet volt, amire azt mondhatnánk, fején találta a szöveget, mert valami hihetetlen lelkesedéssel fogadta a csapat. És aztán mi történt? Azóta is kitartóan jönnek a fiúk, és azt mondhatom, hogy a legmegbízhatóbb társaság. Havonta egy nagyot főzünk, majd együtt vacsorázunk, a többi alkalommal pedig beszélgetünk, ping-pongozunk, olykor pedig társadalmi munkát is végzünk a gyülekezet háza táján.

És hogy ne csak öncélú legyen a főzés, már két alkalommal a lelkészgyűlésre is készített ebédet a csapat, és talán szeptembertől karitatív főzéseket is szervezünk. Ezt az ötletet juttatta eszembe az Isten, és egész jó dolog sült ki belőle...

A legkisebbeknek szóló alkalmak Pusztavámon

A pusztavámi gyülekezetben nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekeket már egészen kis korukban megszólítsuk, családjukat elérjük. Ezért tartunk kéthetente a gyülekezetben Baba-Mama Klubot, ahová felekezettől függetlenül várjuk a szülőket/nagyszülőket 0-3 éves korú gyermekeikkel együtt. Ezeket az alkalmakat ismeretterjesztő jelleggel is felruháztuk, hiszen minden hónapban vendéglőadót is hívunk a szülők számára: gyermekorvos, védőnő, mentősök, pszichológus, gyógytornász, óvónő, stb. Amíg a gyerekek játszanak, addig a szülők hallgathatják az előadást, feltehetik kérdéseiket, beszélgethetnek. Az alkalom liturgiája nagyon egyszerű, kezdő imádságban, valamint záró személyes áldásban merül ki. Bibliai történeteket ilyen korban még nem veszünk a gyerekekkel, az elsődleges célunk, hogy közelebb kerüljenek a gyülekezethez, megismerjenek bennünket, és később óvodai

és iskolai hitoktatás során az evangélikus hittant válasszák. Az elmúlt évben anyák napja alkalmával pedig Baba-Apa Klubot tartottunk, amikor az anyukák egy szabad délelőtti kaptak, s az apukák foglalkoztak a gyermekeikkel.

A Baba-Mama alkalmakat gyülekezetünkben a Tipegő-istentisztelet követi, ahová a 3-6 éves korú óvodás gyerekeket várjuk. Havonta egyszer tartunk nekik szóló istentiszteletet, gyermek liturgiával, bibliai történettel, bábozással, kézműveskedéssel és sok játékkal. Majd iskoláskortól pedig a gyermek-istentiszteletre várjuk a kisiskolásokat, ahol egy gyülekezeti segítő csoporttal együtt készítjük elő ezeket az alkalmakat. Nagyon fontosnak tartom ezeket a programokat, mert olyan családokkal találkozhatunk, akik eddig a látóköriünkön kívül estek, másrészt a szolgálat eredménye meglátszik az iskolai hitoktatás létszámán is.

Jótekonysági futás Pusztavámon

Idén már 3. alkalommal szervezi meg a Pusztavámi Evangélikus Egyházközség a jótekonysági futóversenyét. Ennek a futógálának a nevezési költségét teljes egészében egy karitatív célra fordítjuk. Az elmúlt két év során egy köztéri játszótérét újítottunk fel, illetve vásároltunk a gyerekeknek játékokat

mintegy fél millió forint értékben. Idén pedig egy pusztavámi fiatal gyógykezelését támogatjuk, akinél egy évvel ezelőtt a leukémiát diagnosztizálták, de Istennek hála, a gyógyulás útjára lépett.

A futógálát pedig egy közös szalonnasütés, beszélgetés, batyus piknik követi, ahol a falu lakói egymással találkozhatnak, együtt tölthetnek el egy estét.

Ribárszki Ákos
Összeállította: Szarka Éva lelkész;
istvan.szarka@lutheran.hu

BEPILLANTÁS EGY JELÖLŐ- ÉS SZAVAZATSZÁMLÁLÓ BIZOTTSÁG MUNKÁJÁBA

Sokak számára ismeretlennek tűnik, hogy miként is működik egy ilyen bizottság. Pécsingerné Németh Enikő a Győr-Mosoni Egyházmegye Jelölő- és Szavazatszámoló Bizottságának elnöke elmondta, hogy a legfontosabb szabály a vonatkozó egyházi, zsinati törvények betartása. Mivel ő és a bizottság tagjai több mint 12 éve ellátják ezt a feladatot, megfelelő gyakorlattal rendelkeznek ezen a téren, de ügyelni kell, mert időnként változnak a törvények egyes részletei.

A 2018. év mozgalmas év ebből a szempontból, hiszen általános tisztújítás van. A gyülekezetek időben értesítve lettek, hogy jelöljenek esperest és egyházmegyei felügyelőt. Ennek a felkérésnek szinte kivétel nélkül mindenki eleget tett. A beérkezett jelölések után nyilatkozatot kell kérni a jelöltektől. Aki vállalja a jelölést, arról a Tényfeltáró Bizottság igazoló jelentését kell kikérni, hogy volt-e ügynök az illető.

A választás időben lezajlott a megyében. Minden gyülekezeti presbitérium megtartotta a szavazást, mindkét esetben a korábbi tisztségviselő, Kiss Miklós esperes és Rátz András egyházmegyei felügyelő kapott bizalmat. A választás eredményéről értesíteni kell az érintetteket és a Püspöki Hivatalt.

Most folyik a jelölések bekérése és beküldése a különböző egyházmegyei tisztségekre, amiről majd az egyházmegyei közgyűlés szavaz. Mire lapunk megjelenik, valószínűleg már meg is lesz az eredmény.

K.F.

LÉBÉNYBE KIRÁNDULTAK A GYŐRI EVANGÉLIKUS ÓVODÁSOK

Egy szép tavaszi reggelen három autóbusz gördült be a lébényi sportpálya előtti parkolóba, fedélzetükön 130 gyermekkel és az őket kísérő 16 óvónővel. Az üdvözlések után a gyermekek nagy örömmel azonnal birtokukba vették a számos játszótéri alkalmasságot, majd a szép lombos fák között álló asztaloknál jóízűen hozzáfogtak a tízórai elfogyasztásához.

Hujber Istvánné óvodavezető elmondta, hogy a látogatás úgy jött létre, hogy a győri evangélikus óvoda már több környékbeli gyülekezetet meglátogatott, és így került sor Lébényre. E sorok írója mint a helyi gyülekezet lelkésze elmondta, hogy nagy örömmel készültek az óvoda fogadására.

A népes csoport ezután Lébény fő nevezetességét, a római katolikus templomot tekintette meg, majd bevonultak az evangélikus templomba, ahol rövid ismertető hangzott el a gyülekezetről, majd közös éneklés és imádság következett. Ezután a gyülekezet asszonyai házi készítésű

süteményekkel kínálták meg a vendégeket, amit mindenki szívesen fogyasztott.

A program további részében ellátogattak a szintén új lébényi óvodába, ahol már várták a csoportot. Amíg a gyermekek

az udvaron a lébényiekkel közösen játszottak, addig a győri óvónők megtekintették az épületet, és szakmai tapasztalatokat cseréltek a helyiekkel. Többek között szóba került a győri óvodában bevezetett vegyes csoportok gyakorlata. A lébényiek pedig örömmel újságolták, hogy az intézményük bölcsődével bővül. A látogatás egy Győrbe szóló meghívással fejeződött be.

A gyermekek és az óvónők feltöltődve, szép emlékekkel indultak vissza. A helyi gyülekezet újbóli meghívására válaszul elmondták, hogy nagyon jól érezték magukat az itteni körülmények között, és máskor is szívesen eljönnek.

Összeállította: Koháry Ferenc;
ferenc.kohary@lutheran.hu

Ismét kaposvári hittanosok lettek az ország legjobbjai

Közel háromszázötven résztvevővel valódi ünneppé vált az országos evangélikus hittanverseny, ahol kiváló bibliaismereti felkészültségről adtak számot a döntőbe jutott somogyi csapatok.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztálya által szervezett XXVII. Országos Gyülekezeti Hittanversenyen az őszövétségi Dávid király történetéről kellett a csapatoknak nyolc állomáson összemérniük a tudásukat. A diákok kiválóan adtak számot tudásukról, megmutatva, hogy a gyülekezeti hittanórákon a történeteket alaposan elsajátították. Eligazodtak Izrael térképén, de választ adtak a történeti kérdésekre is.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) és a zuglói evangélikus templomban megrendezett nap a Közel zenekar közreműködésével közös énekléssel kezdődött, majd Balogh Éva és Németh Zoltán lelkészek Dávid király életéről tartottak dialógusáhitatot. A jelenlévőket Koltainé Somogyi Lilla gyermek- és ifjúsági referens, a rendezvény főszervezője köszöntötte.

A Somogy-Zalai Evangélikus Egyházmegyéből a keszthelyi gyülekezet egy, a kaposvári gyülekezet három csapattal képviseltette magát az országos megmérettetésen. Nagy öröm, hogy az 5-6. osztályos (Röhrig Barna, Röhrig Laura, Várnai Emma, Keceli Panna) és 7-8. osztályos (Varga András, Méng Vanda, Forrai Gréta, Boda Vince, Bierer Bianka) kaposvári csapatok az egyházkerület nagy büszkeségére az első helyen végeztek.

Köszönjük Dr. Sütő Zoltánné, Stósz Éva, Pongráczné Győri Boglárka és Pongrácz Máté hitoktatóknak az eredményes munkát.

Innováció az egyház érdekében - új egyházmegyei felügyelője lett Somogy-Zalának

Az elmúlt hónapokban lezajlott a Somogy-Zalai Evangélikus Egyházmegyében is a tisztújítás, melynek eredményeként Kőszeghnyé Raczkó Zsuzsanna esperes újabb hat évre bizalmat kapott a gyülekezetektől. Dr. Hári Tibor egyházmegyei felügyelő azonban jelezte, két ciklus után szeretné átadni tisztségét, így a választási eljárás során két jelöltet állított az egyházmegye népe. Oláh György kaposvári presbiter mellett Mátrai Zoltán balatonboglári felügyelő vállalta a tisztséget. A választást nagy többséggel Mátrai Zoltán nyerte. Bemutatkozó gondolataiban így beszélt az új tisztségéről:

„Nem tartom magam konfliktuskerülő embernek. A gyülekezetünk és egyházunk érdekeiért mindig kiállok, azokat a lehető legjobban és messzemenőkéig képviselem. Fontosnak tartom a rendet és a tisztességet. Nem tartom helyénvalónak az egyéni érdeket az egyház érdekei előtt, nem tartom helyesnek a

szerepcseréket, különösen, ami a gyülekezet/egyház és az adminisztrációs központi segítőszerv viszonyát illeti. Nem egyházunkhoz méltó, ha lelkészeink politizálnak, ezért semmilyen lelkészi politikai szerepvállalást nem tudok támogatni. Helyénvalónak tartom ezekkel

szemben a munkát és az ezzel szerzett érdemeket, a szorgalmas cselekedeteket és az önzetlen felajánlásokat. Támogatok minden innovációt, ami az Istent szolgálja, egyházunk céljait segíti, és racionálisan megvalósítható. Konzervatív lutheránusként a feladatok és munka hangsúlyát nem jelenlegi jelképeink megváltoztatására helyezem, mert nem ettől lesz több hívő, templomba látogató testvérünk, hanem a missziós munkánk eredményétől várom ezt. Tehát sem a lutherkabát katolikus miseruhára cserélését, sem megszokott liturgiánk cserélgetését nem tartom sem időszerűnek, sem szükségesnek. Fontosnak tartom azonban az ifjúsági énekeskönyv alkalmazását fiatalok alkalmain és oktatási intézményeinkben. Van más feladat bőven ahhoz, hogy ne a megszokott és bevált struktúrán kelljen változtatni.”

Összeállította: Pongrácz Máté;
mate.pongracz@lutheran.hu

Istentisztelet a reformáció korában, avagy a lutheri reformált istentisztelet

A soproni gyülekezet „Egy este az evangélikusoknál” programsorozatának keretében április 22-én vasárnap délután e címmel hallhattunk nagyon értékes és tartalmas gondolatokat Asbóth Lászlóné előadásában. A gyülekezet énekkara a lutheri istentisztelet liturgiájának megfelelő helyein Luther-énekekkel illusztrálta a hallottakat. Evangélikus énekkincsünk eredetileg szerves részét alkotta ennek az évszázadok során hazánkban feledésbe merülő liturgiának. Ez a reformátori alapoktól való távolodás elsősorban az erős református hatásnak engedő magyar nyelvű evangélikusságot érintette. Szlovák és német anyanyelvű gyülekezeteink hűségesebbek maradtak a lutheri istentisztelet liturgiájához és lelkületéhez. Az előadás záró mondataiból idézek: „Minta-e a lutheri reformált istentisztelet ma számunkra? Luther óvatosan lépett az újítások bevezetésében. Ő elsősorban tanított, azután példát adott. A tradíciót, hagyományt tisztelettel kezelte. Értéknek tartotta mindazt, ami az egyház kincse. Nem hagyta el, nem törölte el pl. a liturgikus öltözetet, a térdelést, a keresztségét, nem távolította el a templomokból az oltárokat, képeket, szob-

rokat. Nem akart mindenáron újítani. Egyetlen dolog volt számára a döntő: az ALAP, ami nem változhat: „Egyedül Jézus Krisztus a mi üdvösségünk!” Ez hassa át istentiszteletünket, ez adjon teljes élet-újulást mindnyájunknak, hogy teljes életünk folytonos istentisztelet lehessen.”

Kovács László, lelkész

ÓRSÉGVÁLTÁS AZ EGYHÁZMEGYÉBEN

Mint a Soproni Evangélikus Egyházmegye megválasztott elnöksége tisztelettel megköszönjük egyházmegyénk lelkészeinek és gyülekezeteinek bizalmát. Kérésre most – fontossági sorrend nélkül – megfogalmazzuk azokat a teendőket, amelyek az eddigi egyeztetések során figyelmünk középpontjába kerültek:

- gyülekezetekkel való ismerkedés: hagyományok és misszió
- fejlesztésválsó és erősségek feltérképezése
- eddigi, jól működő egyházmegyei programok előkészítése,

támogatása, a programok megyei szintű koordinálása (hogyan lehetőséget szerint megyén belül részt tudunk venni egymás örömeiben)

- gyülekezeteink könyvelésének, beszámolóinak gazdasági szakemberrel való segítése, amennyiben szükséges és lehetséges új, egységes rendszer kidolgozása
- lelkészi összetartás erősítése, kreatív csapat kialakítása és munkálása
- gyülekezeti felügyelők találkozásainak elősegítése, fórum-lehetőség, szükség szerint gyülekezeti egyéb tisztségviselők tapasztalatcseréjének, együttműködésének elősegítése
- eddig folyamatban lévő, vagy félbemaradt gyülekezeti ügyek rendezése
- az eddigi megyei honlap frissítése, szükség esetén új megyei honlap létrehozása (sajtó, média)
- humán erőforrások felkutatása gyülekezeteinkben és bevonása az egyházmegye életébe.

Tisztelettel: István Beatrix és Sümeghy Péter

Összeállította: Tubán József;
tubanjozsi@freemail.hu

Keresztelés és felnőtt konfirmáció a húsvét hajnali istentiszteleten

Idén különösen áldott alkalom volt a húsvét hajnali ünnepi istentisztelet Kőszegen: egy gyermek- és két felnőttkeresztelőjével, kilenc felnőttkonfirmációjával, a húsvéti fény továbbadásával, keresztelői emlékeztetővel és személyes áldással a keresztelőkútnál valamint úrvacsoravétellel, melyben Zsóri-Ments Orsolya iskola-lelkész és dr. Varga Gyöngyi lelkész is segítette gyülekezetünk lelkészeit, Baranyayné Rohn Erzsébetet és Baranyay Csabát. Az istentisztelet után a szokásos közös húsvéti reggelin vettünk részt sonkával, tojással, ifjúsági énekléssel, zenéléssel. Azóta Emmaus-kör néven egy új bibliakör is indult gyülekezetünkben, amelynek bázisát a húsvétkor konfirmált felnőttek adják, akikhez mások is csatlakoztak a gyülekezet közösségéből.

Martonné Némethy Márta
Fotó: Rempert Richárd

Csendesnap iskolánkban

Iskolánk csendesnapjának közép-pontjában az elfogadás állt. A célunk az volt, hogy érzékenyítsük a gyerekeket a másként élők elfogadására.

A reggeli áhítat után a felsősök a Johanneumba látogattak csoportonként, ahol az ott élő fogyatékos fiatalok bemutatták, milyen műsorral készültek anyák napjára. Azokról, akikkel nem találkoztak a diákok, egy filmet vetítettek az ott dolgozók, s bemutatták az otthon mindennapjait. Megható pillanatokat, mély érzelmeket élhettek át itt a tanulók, így a látogatás után az iskolában beszéltek meg, hogyan élték meg ezeket a percek. Majd játékos feladatokon keresztül élhették át, milyen, amikor valaki nem úgy éli életét, ahogy ők, és mennyire fontos az egymásra figyelem, a másik elfogadása. Kipróbálhatták például azt is, milyen kerekesszékekben ülni.

Ezalatt az alsósok különböző álmásokon jártak, ahol egy-egy bibliai történet alapján tapasztalhatták meg, milyen is az, amikor egy érzékszerv vagy testrész nélkül kell boldogulniuk az embereknek a mindennapokban. Milyen az élet, ha valaki nem hall, nem lát, törött a keze, nem tud lábra állni... emellett azt is kipróbálhatták, hogyan lehet segíteni társaiknak.

forrás:

<http://www.szombathely-lutheran.hu>

Összeállította: Kőrösi Krisztina;
krisztina.korosi@lutheran.hu

Hálaadó istentisztelet Szakál Árpád emlékére

„Te vagy reményem sziklaszála, erősségem, én Istenem!” – hangzik énekeskönyvünk 66. koráljának első két sora, amely Szakál Árpád evangélikus lelkész kedvenc éneke volt.

2018. április 21-én a Kemeneshőgyéssz-Magyargencsi Társult Evangélikus Egyház-község hálaadó istentiszteletet tartott egykori lelkésze emlékére, aki 1966 és 1997 között, 31 évig szolgált a gyülekezetben. Árpád bácsit 2013-ban, 5 évvel ezelőtt szolgáltatta magához teremtő és megváltó Urunk.

Az istentiszteleten Schermann Gábor lelkész hirdette Isten ígését, aki egykor Szakál Árpád utódjaként érkezett a gyülekezetbe. Felelevenítette, hogy elődje mindig nagy gondot fordított a templomudvarban lévő szőlő és növények gondozására, amelynek fortélyait a falubeli idősektől sajátította el, és jó szőlőgazdához hasonlóan munkálkodott a gyülekezeteiben

kemeneshőgyésszi templomban egy emléktáblát helyeztek el, valamint a templomkertben elültettek egy fát is.

Bálint Brigitta

Életfordító hit

A Kővágóörs – Révfülöp – Kaposi (SION) Evangélikus Egyházközség és a gyülekezet által életre hívott négy ökumenikus bibliakör április közepén másodszor tartott rendhagyó evangelizációt Révfülöpön. Az „életfordító hit” téma köré szervezett háromnapos alkalmon a tavalyihoz hasonlóan Barsi Balázs, sümegi ferences szerzetes (a képen), Ittész István, volt érdi evangélikus lelkész és Szűcs László, szentkirályszabadjai református lekipásztor szolgált.

Az áprilisi balatoni esték nem a zsúfoltságokról nevezetese. Ellenkezőleg, még valójában el sem kezdődött a

szézon, még szinte csak az öslakosok vannak Révfülöpön. Istennek hála, hogy e tavaszi pangás ellenére is estéről estére megtelt katolikus, református és evangélikus testvérekkel a révfülöpi templom.

A hívogatásban élen jártak az ökumenikus bibliakörök tagjai: plakátokkal, szórólapokkal és személyesen is invitálták a Krisztusban bízókat, akik Taliándörögdéről és környékéről, Tapolcáról, Badacsonyból és a Révfülöp környéki településekről is érkeztek. Többen komolyan vették a hívogatás mottóját: „gyere, és hozz magaddal még valakit”.

A bibliakörökben ismert énekeket énekeltük estéről estére. A köszöntés

után zsoltárolvasás és életfordulásokról szóló személyes biznyságtételek következtek, amelyekre katolikus, evangélikus és református bibliakörös testvéreket kértek fel a szervezők. Az ige-szolgálatokat a három felekezet lekipásztora végezte.

Az utolsó napon a templom előtt felállított asztalokon, a résztvevők által hozott finomságokkal hívogattak mindenkit szeretetvendégségre az alkalom gazdáit.

A befejező énekben felhangzott a reménység hangja: „Hogy, ha itt tán nem is / ott az égi honba fenn, / Jézusunk kebelén / Isten velünk, viszontlátásra!” Istenünk! Hála Neked ezért a lelkeket megújító és építő három estéért!

Garádi Péter

Jézus mai tanítványai

Jézus 12 kis tanítványa indult útnak Bakonytamásból, Bakonyszentlászlóról, Zircről és Sikátorból, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetemen megszervezett hittanverseny országos döntőjében képviseljék küldő gyülekezeteiket, és számot adjanak – 3 hónap komoly felkészülés után – bibliaismeretükről. Rajtuk kívül egyházmegyénket keme-

neshőgyésszi és magyargencsi evangélikus hittanosok is képviselték még, akik szintén szép helyezésekkel és életre szóló élményekkel térhettek haza.

Önmagában nagy ajándék volt a gyermekek számára, hogy az elmúlt időszakban a Szentírással intenzíven foglalkozhattak. Egészen biztos, hogy akik egyszer részesei lettek ennek az élménynek, jövőre is mindent megtesznek, hogy újra átélhessék. A gyermekek az egyetem falán lelkészeik tablóképét is láthatták. Reméljük, hogy a most elültetett igemagvak gazdagon beérő termést hoznak, és később majd többen is lesznek közülük olyanok, akik teológushallgatóként térhetnek vissza az egyetem épületébe.

Összeállította: Weltler Gábor;
gabor.weltler@lutheran.hu

12. SZÉLRÓZSA
DÜK 2018. július 25-29.

Bagossy Brothers Company
Közel | Blahalouisiana | M.Is.K.A.
PASO | Keresztkérdés | Soulwave
Pál Feri atya | Mező Misi

Lift! | Pekka Simojoki & Exit | VoG | Gáriel

Fórumbeszélgetések | Bibliatanulmányok | Áhítatok
Lehetőségek Piac | Előadások | Színház...

mégis!

„A Te szavadra mégis kivetem a hálót!” (1k 5,5)

„Engedjétek hozzám a kicsinyeket!”

A görögkatolikus egyház oktató/nevelő szerepvállalásáról

Magyarországon az egyházak által irányított oktatási törekvés ezeréves múlt-ra tekint vissza. Az államosodás folyamában nagy szerepet játszottak az egyházak által alapított és fenntartott iskolák, az azokhoz kapcsolódó kulturális és szociális tevékenységek. Ezen a területen az első nagy fordulatot a polgárosodás eredményeként létrejövő, majd egyre nagyobb számban megjelenő polgári iskolák szerepének növekedése jelentette.

Majd a II. világháborút követő kommunista diktatúra szinte teljesen eltörölte az egyházi oktatást, legálábbis nagy erővel erre törekedett és szervezeti szinten csaknem teljesen sikerült is. Negyven évvel később pedig az 1990-es év korszakváltása hozott újabb fordulatot, s az 1948-ban államosított felekezeti oktatási rendszer új lehetőséget kapott azzal, hogy az egyházak önálló jogi személyként újra iskolafenntartóként jelenhettek meg a pluralizálódó magyar oktatási rendszerben. A magyarországi görögkatolikus egyház számára is komoly lehetőséget és feladatot jelentett és jelent ma is iskolahálózatának kiépítése, fenntartása és eredményes működtetése.

A magyarországi Görögkatolikus Metropólia a katolikus egyházon belüli önálló entitás, amely három saját egyházmegyével és sajátos arculattal rendelkezik. Az államosítást megelőző időszakban több mint 140 iskolát tartott fenn, amelyek mindegyike 1948-ban állami kézbe került. Ma azonban, Istennek hála, újra nagyszámú gyermek, több mint 5000 diák tanul görögkatolikus fenntartású oktatási és nevelési intézményben.

A görögkatolikus iskolahálózat a felekezeti oktatási rendszeren belül helyezkedik el. Ugyanakkor sajátos földrajzi és társadalmi helyzetben van, mivel híveik nagyrészt az ország északi és keleti részén (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Hajdú-Bihar megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye), a leghátrányosabb kistérségekben élnek.

Történeti áttekintés

A mai Magyarország területén élő görögkatolikus hívek társadalmi helyzetüket tekintve a kezdetektől fogva (ungvári unió 1646) az alacsonyabb státusú rétegek közé sorolhatók. Híveik körében a magasabb státusú társadalmi osztályok alig reprezentáltak, így oktatási rendszerük is ennek megfelelően épült ki. Szabó József a következőket írta a görögkatolikus egyház XVI-XVII. századbeli oktató-nevelő tevékenységéről:

„Ezen egyház tanító tevékenységét elismerésre méltó tettei közé kell sorolnunk ma is, mert évszázadokon át a legalacsonyabb társadalmi helyzetű, a politikai manipulációkon gyakran feláldozott nemzetiségi híveiknek igyekeztek ismereteket nyújtani” (Szabó József, Szabolcs-Szatmári Szemle, 1991. 3.303).

A görögkatolikus iskolákban sem a nyelvhasználat, sem az oktatásirányítás nem volt egységes. 1692-ben I. Lipót a munkácsi görögkatolikus püspök számára „lehetővé és kötelezővé” tette

az iskolák építését, a földesurakat pedig arra kötelezte, hogy az ehhez szükséges földterületet biztosítsák. Mária Terézia 1747-ben elrendelte a Munkácsi Egyházmegye adatainak felvételét. Ebből az időszakból Fináczy Ernő is végzett összeírásokat, ő 1771-ben 130 görögkatolikus fenntartású iskolát írt össze. A görögkatolikus népoktatás történetében 1912-ben új fejezet nyílt. A szabolcsi, a hajdú, a szatmári, a zempléni és a székelyföldi magyar görögkatolikusok sorsa egyházkormányzati szempontból a Hajdúdorogi Egyházmegye felállításával rendeződni látszott.

A Hajdúdorogi Egyházmegye 1918-as sematizmusa alapján 217.640 görögkatolikus hívő 162 parókiához tartozott, összesen 14.185 tankötelessel a következő megoszlás szerint:

Az 1917/1918-as tanévben a tantermek száma 197 darab volt, egy tanteremre 72 tanuló jutott. A tanítók száma 36, a tanítónőké 27 volt a 92 kántortanító mellett. 1918-ban 91,5 tanköteles jutott átlagban egy tanítóra. A II. világháború kitörése miatt a katonaköteles korú tanítókat elvitték katonai szolgálatra, így a személyi állomány tekintetében ekkor jelentős nehézségek sújtották a népiskolákat. Többek között ez indokolta, hogy 1942-ben Dudás Miklós megyéspüspök föllállította a hajdúdorogi tanítóképzőt a pedagógusok utánpótlásának biztosítására. A háborútól sújtott országban 1944 őszén már sok helyen el sem kezdődött a tanítás. 1945-ben az általános iskolák létrehozásával elkezdődött a népiskolák átszervezése, de 1948 júniusában az országgyűlés véglegesen döntött az iskolák állami kézbe adásáról. 1989-ig szünetelt a görögkatolikus egyház iskolafenntartói szerepe.

Természetesen a kommunista diktatúra alatt is folyt az oktató-nevelő munka, csak nem hivatalos keretek között. Egyik különleges eredmény a Sója Miklós görögkatolikus pap által létrehozott cigány kápolna és iskola Hodászon, amelynek ott letett alapjai máig hatnak iskolai munkánkban, főként a cigánypasztorációhoz kötődő oktató-nevelő tevékenységünkben. Az ottani cigány közösségben végzett szolgálat a görögkatolikus egyházban a felzárkóztató programok alapjául szolgál mind a mai napig.

1989 után kialakult helyzet

Az aktuális görögkatolikus iskolahálózat arculatának kialakítása Keresztes Szilárd megyéspüspök, Kocsis Fülöp érsek-metropolita, Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök és Szocska Ábel apostoli kormányzó kinevezett püspök nevéhez köthető.

A görögkatolikus egyház három önálló egyházmegyeként (Hajdúdorogi Főegyházmegye, Miskolci Egyházmegye, Nyíregyházi Egyházmegye) vállal fenntartói feladatokat. Kettő kivételével mindegyik általuk fenntartott óvoda, általános és középiskola három közigazgatási megye (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Hajdú-Bihar megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) területén helyezkedik el.

A szerkezeti felépítést elemezve azt láthatjuk, hogy a görögkatolikus egyház esetén domináns az alapfokú intézmények száma a középfokhoz képest. Középiskolák szintjén csak egyetlen helyen jelenik meg az önálló gimnázium intézménye. A többi mind

középfokú intézmény vagy szakiskola vagy szakgimnázium. Nyíregyházán van 4 osztályos általános gimnázium az óvodával és általános iskolával közös irányítás alatt, de 100 éven keresztül itt volt a görögkatolikus egyház központja is az itt lakó megyéspüspök irányítása alatt. A szakiskolai és szakgimnáziumi képzésben való jelentős szerepvállalás mind a három görögkatolikus egyházmegyében megjelenik, mégpedig egymást kiegészítő módon, vagyis más-más szakmák kerültek előtérbe régióként. A Hajdúdorogi Főegyházmegyében a közgazdasági és egészségügyi és kisebb létszámmal a mezőgazdasági és vendéglátóipari, a Nyíregyházi Egyházmegyében a szociális, a Miskolci Egyházmegyében a gazdasági, gépipari és informatikai irányultság jellemző.

A földrajzi elhelyezkedést illetően görögkatolikus szinten az látható, hogy jelentősebb befolyással mindössze két régióban jelenik meg a görögkatolikus egyház iskolafenntartóként. Három intézmény az Észak-Magyarországi és kilenc az Észak-Alföldi régióhoz tartozik. A görögkatolikus fenntartású általános iskolák egyharmada megyeszékhelyen, kb. fele városban és egy-negyede községekben található, még pontosabb felbontásban a következőképpen alakul:

A görögkatolikus fenntartású általános iskolák száma a település mérete szerint

Település mérete	Iskolák száma
Kisközség	1
Nagyközség	1
Kisváros	3
Közepes város	2
Megyeszékhely	3
Főváros	1

Tíz intézmény a település belterületén, egy a település külterületi részén, egy pedig egy, a várostól független külterületen található. Ennek alapján összefoglalóan tehát elmondható, hogy a görögkatolikus fenntartású oktatási és nevelési intézmények elhelyezkedése lényegében megfelel a görögkatolikus hívek területi jelenlétének.

A tanulói létszámot megvizsgálva azt láthatjuk, hogy igen változatos a kép a görögkatolikus egyház által fenntartott iskolahálózatban. A Miskolci Egyházmegyében található intézmények egy kivételével igen magas létszámmal működnek. Kifejezetten alacsony a létszám a homrogdi, a szolnoki és a huszár-telepi (Nyíregyháza) iskolákban, mert ezeken a helyeken nagyon magas arányban hátrányos helyzetű diákok oktatása, nevelése zajlik. A tanulói összetétel tekintetében érdekes mutató a halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya. Országosan ez az arány 0,045%, a görögkatolikus iskolákban ezt meghaladó, 0,049%. A görögkatolikus intézmények egynegyedében, négy oktatási intézményben kiugróan magas ez az arány: Homrogdon, Huszár-telepen, Szolnokon és Nyíracsdon. Ugyanakkor az is látható, hogy a görögkatolikus iskolába járó diákok 89,1%-a saját családban él, míg ez az arány országos szinten 79,1%. A tanulmányi eredmények és előrehaladás tekintetében érdekes adat, hogy a görögkatolikus oktatási intézményekben az országos átlaghoz képest a korrepetáláson és felzárkóztatáson való részvétel is magasban az országos átlag felett van. Az integrációs, képességkibontakoztató foglalkozások aránya országos mintában 32,3%, a görögkatolikus iskolában ez 50%. Tehát

megállapítható, hogy a nagyobb arányban jelenlévő tanulási nehézséggel küzdő tanulókat jelentős integrációs támogatásban részesítik a görögkatolikus iskolák.

A pedagógusállomány kapcsán meg kell jegyeznünk, hogy a Görögkatolikus Metropólia által fenntartott iskolák egy-két kivétellel szinte mindegyike átvett oktatási intézmény, ahol a pedagógusoknak alkalmazkodniuk kellett az új fenntartóhoz.

Ezért különösen fontos a tanárok rendszeres továbbképzése. A továbbképzések tekintetében a legnépszerűbb a szaktantárgyi továbbképzés, abba kilenc intézmény pedagógusai kapcsolódtak be; vezetői és személyiségfejlesztő tréningbe hat-hat intézmény pedagógusai kapcsolódtak be. Legnagyobb létszámmal a huszár-telepi iskola és a homrogdi iskola nevelőtestületéből vettek részt ezeken, ők kifejezetten a hátrányos helyzetűek irányába való érdekenyítésen vettek részt.

Végül a szervezeti és szakmai irányításról néhány gondolat. A Vatikán részéről a magyarországi görögkatolikus iskolákért a Katolikus Nevelési Kongregáció a legmagasabb rendű felelős. Szakmailag az országos szervezet, a Katolikus Pedagógiai, Szervezési és Továbbképzési Intézet alá tartoznak ezek az iskolák. Egyházmegyei szinten pedig egyházmegyék oktatási és nevelési bizottságai és az oktatási referens segíti a püspökök mint fenntartók döntéseit.

Leginkább az iskolaátvétel során jelentkező nehézségek és lehetőségek adják meg a görögkatolikus egyházak sajátosságait. Minthogy a történelmi emlékezet, de a máig ható múlt eredményeképpen is a görögkatolikusok java része a szegényebb rétegekből származott, az ebből fakadó visszafogottság, türelem, elfogadó magatartás jellemzi ezt az alakuló, átalakuló folyamatot. Iskoláinkban a gyermekek és pedagógusok egyaránt szabadon élhetik és gyakorolhatják a saját felekezeti hovatartozásuk szerint a hitüket. Ezzel együtt a keleti lelkeségű keresztény miszsió azzal kap teret, hogy azt a lehető legvonzóbban éljék meg, tárják elő az abban már részesültek. A szakmai továbbképzés mellett a lelki továbbképzés igen nagy hangsúlyt kap, s éppen e tolerancia jegyében szervezett törekvés miatt mondható, hogy az kedvező fogadtatásra talál mind a pedagógusok, mind a szülők részéről. Ezzel kétségtelenül lassabbá válik a keresztény identitás kialakítása, de annál hatékonyabb fejlődést lehet várni ezen az úton. Ugyanakkor ez a szemlélet eredményezheti azt is, hogy erőszakosság nélkül minden egyes személy, diák, tanár, munkatárs, szülő a maga személyiségének, mikrokultúrájának megfelelő módon és ütemben haladhat a fejlődés, a mélyülés, az értékesedés útján.

Jellemző vonásként említhető még az egészen ősi keresztény tradíciókhoz kötődés, amely – szintén nem erőltetett – de jellemző módon megjelenik az iskolai életben és vezetésben. Ebből fakad a keresztény szellemiség inkább költői, mint racionális, inkább zenei, mint prózai megnyilatkozása. Ez a mai világtól – felszínesen ítélve – távol eső, ám éppen különlegességének és ősi gyökereinek köszönhetően megérintésre képes adottságának köszönhető a görögkatolikus iskolák és egyéb intézmények egyéni sajátossága, missziós erejű hatékonysága.

Adja Isten, hogy valóban áldás is legyen rajta!

Kocsis Fülöp érsek, metropolita
Összedállította:

Koczor György, gyorgy.koczor@lutheran.hu

BESZÉLGETÉS KONDOR PÉTER PÜSPÖKKEL

A Déli Egyházkerület gyülekezetei négy jelölt közül első körben Kondor Péter békéscsabai esperest választották püspökké. Beiktatására 2018. június 30-án szombaton 11.00 órakor kerül sor a szarvasi Ótemplomban.

Minek tudja be ezt a nagyarányú bizalmat, amit a választási eredmény mutat?

Nagyon megtisztelő a gyülekezetek bizalma. Az elmúlt 26 évben egyházi életünk minden területén sok tapasztalatot szereztem. Mindennek akkor van értéke, ha gyülekezeteinknek és a körülöttem élőknek hasznára lehetek vele és Istennek adnak hálát érte.

Az egyházban a biblikus nevek sokat jelentenek a szolgálatban. Jelent-e többet számodra a nomen est omen? Főleg úgy, hogy Tamás és János mellett vagy Péter?

Köszönöm a kérdést, ez eddig eszembe se jutott.

Hiszem, hogy tanítványok vagyunk, akik egymásra is figyelnek, egymás hite által is épülnek. A Mester azonban Jézus, akit együtt is, tanítványi csapatként, de az egyéni életünkben is követnünk kell. Csak Krisztust követő, neki engedelmes életet élve lesz áldás a szolgálatunkon, ha Rajta tájékozódunk, ha Őt soha nem tévesztjük szem elől.

Hadd legyek személyes is, hiszen ebben a szolgálatban sem mehetünk el a családi háttér mellett! Mit szőtt családod – feleséged, gyerekeid – először a jelöltséghez, másrészt a megválasztásodhoz?

A mögöttünk álló évben egyre többen és egyre gyakrabban tették fel nekem a kérdést, hogy vállalnám-e a jelöltséget, amikor eljön az ideje. A családom nagyon megértő volt, hiszen ők látták az eddigi szolgálataim során, hogy az ember szívét-lelkét átmelegítő alkalmak mellett, nagyon sok harcot is meg kell vívni egy-egy nehéz helyzetben a döntéshozatal során. Féltő szeretettel teljesen rám bízta a döntést, tudva, hogy ezt csak Isten előtt térden állva lehet meghozni. A felém forduló nagyarányú bizalmat látva fogadtam el a jelöltséget. A megválasztásom után természetesen örömmel és a közös életünkre váró változások iránti kíváncsisággal néznek az előttünk álló nyári időszakra. Reméljük, hogy legkésőbb őszre a költözésen is túl leszünk. Mindkét gyermekünk Budapesten egyetemista, ezért számukra ez nem lesz annyira jelentős változás. Természetesen örülünk annak, hogy így újra együtt lehet még néhány évre a család.

Régebben szó volt arról, hogy a déli püspöki központ is kikerül Budapestről. Lesz-e ilyen változás most?

Egyházi törvényeink értelmében amikor a jelölt a jelöltséget elfogadja, akkor elfogadja az egyházkerület által kijelölt püspöki székhelyet is. Az elmúlt évtizedek alatt békéscsabai lettem, ezer szállal kötődünk a városhoz. A Déli Egyházkerület területi elhelyezkedése miatt azonban, mivel ide tartozik a Pesti Egyházmegye, a Dél-Alföldön a Kelet-Békési, a Nyugat-Békési és a Bács-Kiskun egyházmegyék, de a Dunántúlról még a Tolna-Baranyai Egyházmegye is, és a közlekedés, az elérhetőség is fontos szempont, valamint számos ügyben csak Budapesten lehet eljárni, ezért praktikusán a fővárosban marad a kerület központja.

A pásztori szolgálatban elengedhetetlen a személyes találkozás, ezért nagyon fontosnak tartom a jelenlétet a kerület gyülekezetei és intézményei életében. Szükséges támogatni a szolgálókat a gyakorta magányos teherhordozásban, a fejlődésüket elősegítő változásokban, esperesként is ezen munkálkodtam. Bizalommal áthatott munkatársi és testvéri közösségben lehet a különféle élethelyzetekben hatékonyan jelen lenni. Nyugdíjba vonuló elődömhöz hasonlóan én is rendszeresen szeretnék találkozni a gyülekezetekkel, a lelkeszi munkaközösségekkel. Egyházközségeink számára gyakran megvalósíthatatlannak látszó feladat épített örökségünk megóvása, megújítása. A tapasztalat azt mutatja, hogy ezt saját erőből nem tudják közösségeink megvalósítani, így elengedhetetlen a hatékony partnerség a települési és állami döntéshozókkal. Egyházunk az állam által is fontosnak ítélt társadalmi szerepvállalást is hitelesen képviseli, többek között a prevenció, a fiatalok, családok között végzett szolgálat, a rászoruló, a hátrányos helyzetben élő emberek segítése területén, mely szintén a gyülekezetekben és az intézményekben valósul meg. Ezeken a területeken is nélkülözhetetlen a párbeszéd, illetve külső források (hazai és uniós pályázati források, adományok) bevonása a tevékenységek fenntartása érdekében. Beszélgető egyházunk hagyományaira építve missziói és stratégiai kérdésekben közös gondolkodásra és cselekvésre kész munkatársi csoporttal szeretnék dolgozni, mivel szekularizált világunkban a legfontosabb ránk bízott küldetésünk Krisztus örömhírének továbbadása. Gyülekezeteink hitben megtartó közösségek, ahová mindenkit hívunk és várunk. Intézményeinket és a bennünket körülvevő külső környezetet is missziói területként látom. Ezen feladatok ellátása, koordinálása, az utazási lehetőségeket is figyelembe véve, Budapestről végezhető a leghatékonyabban.

Tudom, hogy több egyházi és világi tisztséget viseltél eddig is. Milyen eddigi feladatokról kell megválnod a püspökség miatt?

Békéscsabai lelkeszi szolgálatom mellett 18. éve a Kelet-Békési Egyházmegye esperese vagyok, és szintén 18 éve a Magyarországi Evangélikus Egyház Gazdasági Bizottságának tagja, 2012-től elnöke. 2006 óta egyházunk Zsinatának és Országos Presbitériumának is tagja lehetek. 2008-ban kaptam bizalmat a Lelkeszi Munkaközösségek Országos Szövetsége elnöki tisztségének betöltésére, így lettem később a Lelkészakadémia választmányának, valamint több munkacsoportnak is tagja.

Több oktatási és diakóniai intézmény munkáját támogathatom igazgatótanácsi tagként, közülük ötöt annak elnökeként, így a békéscsabai és a mezőberényi gimnázium, a mezőberényi óvoda, a budapesti Rózsák terei Evangélikus Középiskolai Kollégium, a mezőberényi diakóniai alapszolgáltatások, a kondorosi nyugdíjasház tevékenységét ismerhetem gyakorlati oldalról is. A legtöbb tapasztalatot a Békéscsabai Evangélikus Szeretetszolgálat vezetésével szereztem.

Püspökként az Országos Presbitérium és a Zsinat tagja maradok, a többi tisztségemet mások veszik át. Így van ez rendjén. Szeretem egyházunkat. Minden szolgálati ágat a nekem adott erő szerint továbbra is segíteni fogom.

Koczor György

Evangélikus sajátosságaink – a korál

Az elmúlt években gyakran hangzott el, hogy evangélikus egyházként 500 évre tekintünk vissza a történelemben ahhoz, hogy felidézzük egyházunk életének kezdeteit. Az emlékezést sokféle szempontból meg lehet tenni, az egyik ilyen terület kétségtelenül az egyházi éneklés. Sőt, ha erre tekintünk, akkor azt kell látnunk, hogy az egyház kezdetei óta éneklő egyház volt, erre már a 4. századtól kezdve vannak írásos bizonyítékaink. A reformáció egyházainak örököseiként mégis arra vagyunk kíváncsiak, hogy melyek a keresztyén közösségi éneklésnek azon sajátosságai, amelyek kifejezetten a reformáció nyomán születtek meg.

Köztudott, hogy Luther maga is zeneértő ember volt, s a teológiai felismerések átadásnak kihívása során élénken foglalkoztatta az, hogy hogyan jut el az evangélium szava a hívek szívéhez. E törekvés megvalósítása nyomán született meg evangélikus egyházunk egyik legféltettebb kincse, a protestáns népének, a korál.

A korálok jelentőségét akkor érthetjük meg leginkább, ha összehasonlítjuk őket a korábban használt egyházi énekekkel. Azok ugyanis nem az adott misét ünneplő nép, gyülekezet anyanyelvén születtek, hanem latinul. Így zenei nyelvük és üzenetük csak egy kis „írástudó” kör számára vált befogadhatóvá. Luther azzal tudta – eredeti szándékának megfelelően – leginkább megújítani az egyházat, hogy szinte teljes egészében szakított a zene és az éneklés korábbi hagyományaival. Számára az érthetőség és a gyülekezet tagjainak tevékeny részvétele alapvető fontosságú volt a reformáció alapelveinek gyakorlásában. Éppen ezért a korál mindig anyanyelvű volt, kétféle értelemben is. Egyrészt maga a szöveg is a gyülekezet anyanyelvén szólt meg, másrészt a „zenei anyanyelv” használata is szokatlan volt, ugyanakkor hamar népszerűséget szerzett. A gyülekezet tagjai szívesen énekelték azokat a dallamokat, amelyek számukra már azelőtt is ismertek voltak, legfeljebb más, világi szöveggel.

Mindez megadta az alapot ahhoz, hogy a reformátori teológia beleillessze

a korált, a gyülekezet (!) énekét abba az egyházújító, tanítói szolgálatba és törekvésbe, amelynek eredménye felől ma már nincsen kétségünk, módszerei pedig máig hatóak és alkalmazhatóak. Talán ezért is érdemes foglalkozni velük, meg persze azért is – és ezt ma már ökumenikus összehasonlításban is látjuk –, mert a korálok tették éneklő gyülekezetekké a reformátori hagyományokon alapuló közösségeket, és ez a hagyomány mindmáig töretlen.

Vegyünk sorra néhány olyan területet, amelyeken a korálok a reformáció terjedésének és sikerének eszközeivé váltak, és ma már nélkülözhetetlen elemei keresztyén életünknek!

Az ismert dallamokra írt több versszakos énekszövegek alkalmasak voltak a reformátori teológia egy-egy felismerésének, tanításának kibontására (pl. úrvacsoratan, keresztség, stb.), s általuk a hívők nemcsak az éneket, hanem az adott teológiai felismerést is magukévá teheték. A legismertebbek ezek közül Luther ún. Katekizmus-énekei.

Az istentisztelet részeihez mind-mind kapcsolhatunk korálokat, amelyek így végigvezetnek a közösség ünnepének teljes folyamatán. Ilyenek az úrvacsorai énekverses liturgiák is.

A korálok tartalma annyira sokféle és jelentős, hogy számunkra az is természetessé vált, hogy a sajátosan erre a célra készült énekkrendben az egyházi év minden vasárnapjához és hetéhez hozzáillő korált társíthatunk. Ezáltal – túl azon, hogy elkerülhető néhány ismertebb ének túlságosan gyakori ismétlése – mindenki megtalálhatja a maga ízlésének, kegyességének, lelkiállapotának megfelelő, azt kifejező korált. A bibliaolvasó útmutatónkban szereplő énekkrend ugyanakkor tanulásra, megértésre is ösztönöz. Arra, hogy énekszövegeink elemző olvasása, koráljaink éneklése által magunk is elgondolkoz-

zunk a hitbéli felismerések igazságáról, és harcoljunk meg azért, hogy valóban magunkénak tudjuk vallani azokat.

A korálok sokféleségükben életünk egyházhoz kötődő eseményeinek (keresztelés, esküvő, temetés) és keresztyén életünk aktuális kérdéseinek (öröm, bűnbánat, veszteség, bizonytalanság, hitbizonyosság) kísérői lehetnek.

A korál megszületése óta eltelt évszázadokra visszatekintve az is meglepő bennünket, hogy milyen nagy mennyiségben választották különböző zeneszerzők műveik alapjául a koráldallamokat. E műveket hallgatva, tanulmányozva felfedezhetjük, hogy a feldolgozások szoros kapcsolatban maradtak a szövegekkel is, azok üzenetét erősítik fel változatos zeneszerzői megoldásokkal.

Összefoglalva tanúságot tehetünk arról, hogy felbecsülhetetlen kincs van a kezünkben a korállal, s ez a szó szoros értelmében igaz. Énekeskönyvünket kinyitva ugyanis miénk lehet az értékeknek e páratlan tárháza, amelyet személyes elcsendesedésünkben vagy közösségi éneklésben, imádságban egyaránt áldással használhatunk. Ami pedig a legfontosabb: hihetjük, hogy Isten Szentlelke a koráleneklés által is üdvösségünket munkálja.

Wagner Szilárd

Életvitelszerűen azt adjuk, amit kapunk a mi Urunktól, Jézus Krisztustól

Nekünk, evangélikusoknak külön felelősségünk az egyházunk képviselte és megismertetése, mondta Szabó János tábori lelkész, akit indíttatásáról, a különleges szolgálati ágról és családjáról kérdeztünk.

Hol született? Milyen családból származik?

– A Tiszántúlon, Berettyóújfaluban születtem 1972-ben. Egyszerű, ideológiailag el nem kötelezett családi környezetben nőttem fel. A „milyen család”-nál érdekesebb kérdés, hogy milyen világba születtem bele. Akkor még hittük, hogy ha nem a nagy Szovjetunió helétai lennénk, minden jobb lenne, többek között a hit gyakorlását is beleértve.

2004-ben jelentkezett tábori lelkészi szolgálatra. Miért? Mi motiválta?

– 2004-ben jelentkeztem, és meg is kaptam az egyházam kiküldését a tábori lelkészi szolgálatra. 2016 nyár végén került rám a sor. A honvédséggel korábban is volt kapcsolatom, sorkatonai alapkiképzést kaptam, önkéntes művelti tartalékos katona voltam. A jelentkezés óta eltelt ugyan tízenkét év, utoljára a Győri Evangélikus Egyházközség parókus lelkésze voltam, de a döntésemet nem változtattam meg. Amikor hívtak, habozás nélkül igent mondtam. Hogy miért? A hihető és könnyebben emészthető válasz, illetve ok a kihívás. A fontosabb és személyes ok a szolidaritás. Az apai nagyapám huszonegy évesen került a keleti frontra mint felderítő. Huszonhárom évesen, sebesüléssel esett hadifogságba, egy akna robbant mellette. Egyetlen eredeti ingóságával, egy katonának kiadott imakönyvvel, ami valahogy elkerülte szovjet vendéglátói figyelmét, túlélte a fogáságot, 1948-ban huszonhat évesen, rongyokban tért haza. Az ellátatlan sebesülése miatt egész életében bottal járt, a sok szenvedésért és az elrabolt hat esztendőért életében semmilyen megbecsülést és kárpótlást nem kapott. Én tudom, hogy nagyapámat a hit tartotta meg. Nem egyszerűen a személyes, belső meggyőződés, hanem azoknak a közössége, akik ugyanúgy hittek. Egymással szolidárisak voltak, mondjuk ki nyugodtam, egymás terhet hordozták. Úgy gondolom, hogy én tartozom. Az elődöknek megbecsüléssel, a mai katonának pedig keresztény szolidaritással.

2016-ben lett tábori lelkész. 2000 és 2016 között gyülekezetben szolgált?

– Igen, kis megszakítással. Első szolgálati helyem budapesti volt, Rákoskeresztúron Kósa László káplánja voltam. Mindig hálás leszek neki, ő faragott „lelkészfélét” belőlem. Többet tanultam tőle a szolgálatról egy év alatt, mint a teológiai stúdium alatt összesen. Jó alapot kaptam, minden gyülekezetben megálltam a helyem.

Szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy valamennyi szolgálati helyemen jelentős volt a lelkészi munkám elfogadottsága. Na nem azért, mert magamat adtam, hanem erőm szerint

a rám bízott gyülekezetet szolgáltam, Krisztus evangéliumát hirdtettem. Most Urunkat és a hazámat egyszerre szolgálom.

2016 szeptemberétől a HM Tábori Lelkészi Szolgálat Protestáns Tábori Püspökség szolgálati ág evangélikus lelkészeként a 25. Klapka György Lövészdandár tábori lelkésze. Mi a tábori lelkész feladata? Szükségük van a katonának lelkészre?

– A feladatunk a szabad, önkéntes vallásgyakorlás biztosítása, lelkipondozás, a csapat erkölcsi állapotának a fenntartása. A tábori lelkész katona, aki bizalmi fórumot biztosít a katonáknak. Katonának lenni szép és jó, de nyilván ennek az életformának is megvannak a kihívásai. Ha jól működik a tábori lelkész, akkor többen, jobb közösségi szellemben tudják végezni a katonai szolgálattal összefüggő feladataikat, ugyanakkor kiegyensúlyozottabb családi emberi kapcsolatokat ápolnak. Amit mi adunk, adhatunk, az nem pusztán emberi bölcsesség vagy csupán jó szándék. A tábori lelkész „de jure” nem misszionál, de mi nem csak egy vasárnapi istentiszteleten „villantunk” valamit, hanem együtt élünk a katonákkal. Életvitelszerűen azt adjuk, amit kapunk a mi Urunktól, Jézus Krisztustól. Komolyan vétel, elfogadás, vezetés és talán szolidaritás?

Hány tábori lelkész van összesen az országban? Evangélikus, más felekezetű?

– A római katolikus és a protestáns szolgálati ágban körülbelül fele-fele arányban több mint húsz tábori lelkész szolgál. A protestáns szolgálati ágban tízenkét lelkész tevékenykedik. A református egyház lelkészei mellett evangélikusok csak hárman vagyunk.

A honvédség nyitott a lelkészek felé, támogatja szolgálatukat?

– Maximálisan. Minden segítséget megkapunk, a szervezet igényli a lélekarbántartó, és kultúrmissziós szolgálatunkat. Nekünk, evangélikusoknak külön felelősségünk az egyházunk képviselte és megismertetése. Korábban nem is gondoltam, hogy ilyen kevesen ismernek bennünket. Büszkén állítom, hogy evangélikus lelkésztársaimmal méltó képviselletet biztosítunk. Még akkor is, ha ez a szolgálati ág a margón van az egyházunkban, semmilyen támogatást sem kapunk.

Családja van, két gyereke, szabadidejében szeret repülni. Van más hobbija is?

– Van, de az is összefügg a repüléssel, illetve a lelkészi, közösségépítő funkciómmal. Alapítottam egy ifjúsági repülő egyesületet „Arrabona Repülőcserkész Egyesület” néven. A barátaimmal sokat dolgozunk azért, hogy a gyerekek számára elérhető legyen a sportrepülés. Jól alakulnak a dolgok, már van olyan gyerekünk, aki egyedül repül, idén többen is elkezdik a repülő jogosítvány megszerzését.

Balla Emőke

Kedves kisebb-nagyobb Olvasóim!

„Mi leszek, ha nagy leszek?” Ismerős ez a mondat mindenki számára. Gyermekkorban már óvodáskorban játsszák azt, ami szívük vágya, ha majd „nagyok” lesznek. Fiúk puska, kard, csákó és képzeletbeli paripa, vagy versenyautó valósággá varázsolásával; lányok anyukást, fodrászost játszanak, vagy kerítenek maguknak csillogó, áttetsző anyagból ruhát. Táncolnak elképzelt, mesebeli királyfival, vagy akár egy főzőkanál segítségével táncdalénekesnek mutatkoznak.

„Mi leszek, ha nagy leszek?” címmel iskolai fogalmazási feladatot kapnak, melyben ki-ki az általa képzelte jövő képeit rajzolhatja meg. Az elképzelt jövődöntéskor azonban ekkor már tanulni, fáradozni, sőt, lemondani is meg kell tanulni. A végcél itt még csak ködfátyolon keresztül villan fel a „talán sikerül”, „talán segítenek” sóhajjal. Van, aki még a középiskola utolsó hónapjaiban is megjelölte jelentkezési lapján két-három helyet is. Valamelyik csak „bejön” – reménységgel.

A fiatalokkal együtt, reménység szerint még szép számmal, a szülők, gondviselők, barátok is nyújtanak segítő kezét: tanácsot, tájékoztatást, és személyesen vagy másként is, egyengetik az utat számukra. Hadd valósuljon meg egy terv, egy vágy, egy szándék! Ezeket kívül azonban két nehéz eset is lehetséges. Az egyik az, hogy „döntsön ő maga, hiszen nagykorú!” A másik: „majd én megmondom, hogyan legyen, mert én vagyok a tapasztalt és előrelátó.”

Kedves Olvasóim! Isten szava hangzik mindenelőtt. Ez megdöbbenhet. A Bibliában olvassuk Jeremiás prófétánál: „Így szólt hozzám az Úr igéje: Mielőtt az anyaméhben megformáltalak, már ismertelek, és mielőtt világra jöttél, magamnak választottalak!” (Jer.1:4-5) Ez a Harmadik út, ami alapvetően meghatározza mindannyiunk életét, mert az Ő igéje nemcsak a prófétának szólt, hanem szólt és szól mindegyikünk, és mindegyikünk gyermekei felé is. Bátorításul írom ezeket. Hadd legyen „segítő kéz” Isten terve a mi tervezéseinkben. A ma olyan sokat hangoztatott „önmegvalósítás” igazi és teljes akkor lesz, ha Isten terve valósul meg bennünk és rajtunk!

Egy olyan történetet írok itt most le, ami közel 40 éve jelent meg az Evangélikus Élet Ifjúsági rovatában:

Láttál már tulipánhagymát? Mindegyiket egyforma, szürkésbarna hagymalevél takarja. Vajon milyen virág van benne? Égő piros, fehér, vagy cirmos, lila, esetleg sárga? Ha meg akarod látni, el kell ültetned nyár végén kerti földbe; s ha kap elegendő esőt, meleget, napfényt, tavasszal – figyeld csak – megláthatod, mit rejtettek a kis szürke hagymák.

Így figyeltem én is kis gyermekeimet. Tudom, Isten – a minden élet adója – ajándékozta meg otthonunkat velük. S hogy Isten milyen ajándékot, képességet rejtett el bennük, megtudom, ha jól figyelek és hűségesen gondozom őket. Sőt! Számot is kell adnom róla, hogy ezeket a képességeket kibonthatták-e?

Zsuzsáról hamar kiderült, hogy milyen jó zenei képességgel áldotta meg Isten. Alig fél éves volt, és már szöveg nélkül, szép tisztán „énekelte” a „hinta-palintát”. Nagyobb testvéreivel már második korában bejárhatott autóbusszal a legközelebbi zeneiskolába, s nagy kedvvel tanult zongorázni. Valóban alkalmas zenei pályára – mondta a tanár nénije. S ekkor jött az első probléma: el kellett költöznünk. De hogyan tud Zsuzsi továbbra is zenét tanulni? Az új helyünkön akkor indult a zeneiskola. A Művelődési Ház gazdasági épületében kapott két termet. Minden a kezdet kezdetén állt. Kezdek voltak a tanárok, kezdetlegesek a körülmények, és csak kezdők a növendékek. Zsuzsi előtt nem volt lelkesítő példa, nem „dolgoztatták keményen”. Ő mindenhogyan a legjobb volt. Ezzel a színttel azonban nem is álmodhatott arról, hogy zenei szakközépiskolába kerülhessen, pedig ez lett volna az egyetlen út ahhoz, hogy zenetanár lehessen. Erre a pályára készült. Mi is úgy láttuk,

valóban ez lesz a helye az életben, hiszen Isten nem véletlenül adta neki ezt a képességet. De hát a tények, tények! A jelen tudással nem mehet felvételizni a szakiskolába.

Közben ismét költöztünk. Ezúttal olyan helyre, ahol hagyománya volt már a zenei oktatásnak. Itt megkezdődött a kemény munka: gimnázium mellett felkészülni a felvételire. Sok-sok hangszeres gyakorlás, külön, itthoni feladatok megoldása után a jelentkezés beadása. A szaktanári vélemény azonban nem volt kedvező. Zongorából ne induljon. A kétszeri iskolaváltás hátrányait már nem lehet behozni. A szakfelügyelő áthidaló megoldást ajánlott: szolfézs szakon kellene indulni, esetleg énekel próbálkozni. Kezdődtek a konzultációkra járárok, előértékelések, de az eredmények nem voltak biztatók. Talán rosszfélét vettük az irányt. Hátha félreismertem gyermekem képességeit. De vajon akkor Isten milyen feladattal fogja megbízni az életben? Mire adott neki kedvet, képességet, tehetséget? Próbáltam kitudakolni, mi érdekli még. Lássuk! A magyar történelem nem kedves tantárgyad? Rázza a fejét. Akkor talán a biológia, kémia érdekel? – Nem különösebben – hangzik a válasz. De a nyelvek jól mennek. Nem foglalkoznál velük szívesen többet? Irtó jó dolog, ha valaki tud beszélni más nyelveken! A válasz: – Hát, nem tudom. (Meg kell jegyezni, hogy Zsuzsi hűségesen és becsületesen megtanult mindent, amit feladtak.) Hát akkor mi az – kérdeztem –, amit egész életében szívesen csinálnál? Tekintete felcsillant, arcocskája felderült: „Énekelni” – mondta lelkesen. Nincs mit tenni, meg kell próbálni. De mi lesz, ha nem sikerül? Beszélgettünk Zsuzsival. Nézd – mondtam neki –, Istennek célja van azzal, hogy te így szeretsz zenélni. Valamit akar ezzel. Mindent megpróbálunk. Lehet, hogy nem fog menni. Ha sorompó zárja el utunkat, tudni fogjuk, hogy Isten nem ezen az úton vezet.

Van egy nagyon régi mese. Két kis egérről szól, akik belepottyantak a tejfölbbe. Úsztak, hogy el ne merüljenek. Az egyik feladta a küzdelmet. Minden mindegy, nincs kiút. Ez megfulladt. A másik meg csak úszott-úszott remélve, hogy majdcsak történik valami. Míg így úszkált, megköpülte a tejfelt vajjára, amin aztán ki tudott menekülni. Most mi is így vagyunk, mint ez a kis egér: tesszük, amit kell, s majd meglátjuk, Isten merrefelé vezet utadat. Egy biztos: neki célja van a te életeddel is, Zsuzsikám!

Megjött a felvételi eredmény: nem felelt meg. Kisegér! Még azért úszunk – mondtam neki. Szomorú tekintet volt a válasz. A könnyei befelé folytak, s tudtam a ki nem mondott kérdést: mi lesz tovább? Másnap hívták a zeneiskolába. A fűvös tanár szívesen foglalkozna vele az iskolaév végéig fagottal. Ha úgy látja, hogy bírna ezzel a hangszerrel, pótfelvételre jelentkeztené. Zsuzsinak egyszerre megjött a kedve hozzá. Csuda érdekes más hangszeren is játszani! Júniusban meghallgatta a Zenei Szakközépiskola fagott-tanárnője. No, csak gyakorolj szépen, és augusztusban találkozunk a pótfelvételin. Ha nem csinálsz valami nagy csacsiságot, felvesznek.

A pótfelvételin együtt izgultunk. Zsuzsi bent a teremben, én kint a folyosón. Eredményhirdetésig sétáltunk egyet. A megadott időre ott álltunk az igazgatói iroda ajtaja előtt – Tessék mondani a nevet ... Igen, felvettük. Hamar menjenek a kollégiumot is intézni! Egymás kezét fogtuk, és egymásra nevetve siettünk a gondnoki hivatalba. No, látod, kis tejföls egérkém!

Zsuzsi azóta már régen zenetanár. Lehet, hogy az olvasó egyszer láthat egy nagy fagott mögött egy kis termetű zenészt; lehet, hogy éppen ő az. Ez a történet bizonyosság arról, hogy Isten szerető kézzel vezet kit-kit az Ő terve szerint. Érdemes belefogózni ebbe a kézbe!

Szeretettel: Asbóth Lászlóné, Erzsébet néni

Tanácskozott a kerületi közgyűlés

Harkán, a soproni egyházmegye székhelyén tartotta tavaszi ülését a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület közgyűlése 2018. április 13-án. Az elnökség és a kerületi tisztségviselők jelentései mellett támogatási kérelmek, valamint az egyházkerületi felügyelőválasztás témája volt napirenden.

A gyűlés Ihász Beatrix beledi lelkész áhítatával vette kezdetét. Majd – a határozatképesség megállapítása és az előző ülés jegyzőkönyvének ismertetése után – Szemerei János püspök

jelentése hangzott el. Az egyházkerület lelkészi vezetője nemcsak a reformációi emlékévi eseményeit idézte fel beszámolójában, hanem összefoglalta az eltelt hatéves ciklus tanulságait is. A jövő kihívásai között elsősorban a fogyatkozó kis gyülekezetek erősítését, a lelkészi ellátottság megoldását, illetve a bővülő oktatási és diakóniai intézményrendszer magas színvonalának fenntartását említette.

Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő jelentésében, amely a Dunántúli Harangszóban teljes terjedelmében elolvasható, az elmúlt év eseményeinek, élményeinek felidézése mellett szintén az előttünk álló feladatok fontosságát emelte ki.

Ezt követően Verasztó János kerületi missziói lelkész, Schermann Gábor kerületi GAS-felelős, valamint dr. Horváth József kerületi ügyész jelentése hangzott el. Kovács László, a Dunántúli Harangszó szerkesztője – Koczor

György terjesztési felelős nevében is – az egyházkerületi lap működésének anyagi hátteréről, valamint a jövőre vonatkozó tervekről adott tájékoztatást.

Majd Kissné Kárász Rózsa, a kerületi jelölőbizottság elnöke beszámolt arról, hogy az egyházkerületi felügyelői tisztségre két személy kapott jelölést, akik közül csak az egyikük, Mészáros Tamás vállalta a jelöltséget. A közgyűlés tagjai nyílt szavazással, egyhangúlag elfogadták az ő nevét tartalmazó jelöltlistát. A választásra az egyházkerületi presbitériumokban 2018. április 20. és 29. között került sor.

Ezután a beérkezett kérelmekkel foglalkozott a közgyűlés. Határozatot hoztak a veszprémi templomtorony felújításának, a somlószlói parókia fűtőkorszerűsítésének, a barcsi parókia- és templomtető javításának, illetve a kaposvári zarándokház kialakításának támogatásáról.

AM

Gyülekezeti elnökségek találkozója

„Elmúlt a régi, kezddhetem az újat...” Az Evangélikus énekeskönyv 431. énekéből vett idézet adta a mottóját annak a konferenciának, amelyet gyülekezeti elnökségei számára szervezett a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület. A találkozót 2018. március 2. és 3. között a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferenciaközpontban tartották.

Pénteken este vacsorával kezdődött az együttlét. Majd Szemerei János püspök és Mészáros Tamás kerületi felügyelő köszöntötték a résztvevőket. A bemutatkozó kör után Szücs Péter Pál énekművész, a püspöki hivatal munkatársa tartott színes, érdekes előadást a Luther-énekek eredetéről és hatásáról. Luther énekeiben a reformátor teológiája tükröződik vissza – hangsúlyozta. Ezek után Zsugyel Kornél zalaegerszegi lelkész tartott áhítatot 2Kor 5,17 alapján. Majd az este a jelenlévők éjszakába nyúló, kötetlen beszélgetésével folytatódott.

Szombaton reggel Bajnóczi Márió bakonyszombathe-

lyi lelkész Józsa 1,9 alapján tartott áhítata nyitotta a napot. Majd az idei évben tervezett két nagyobb program, az egyházkerületi missziói nap, valamint a kerület területén megrendezendő Szélrózsa ifjúsági találkozó ismertetésére került sor. Rövid kávészünet után Krámer György előadása következett, amely a „Közegyház a gyülekezetekért” címet kapta. Az országos iroda igazgatója olyan fontos témákat érintett, mint a gyülekezetek és az egyház

viszonya, illetve a megfelelő információáramlás biztosítása. Nemcsak a kérdéseket körvonalazta, hanem megoldási lehetőségeket is felvetett. Gondolatébresztő előadását élénk beszélgetés követte, melyen többek között az egyházi struktúra, a finanszírozás és a minőségbiztosítás is szóba került.

A konferencia Verasztó János répcelaki lelkész 1Móz 32,25-29 alapján tartott áhítatával zárult. A közös ebédet követően az egyházkerület elnöksége még fogadóórát tartott az érdeklődő egyházkerületek számára.

AM

Van remény! Olga nővér a zárdaablaknál ül, s az otthonról kapott levelet bontogatja. Talál benne egy ezerforintost. Lenéz az ablakból, és meglát egy magába roskadt férfit tépett papírok között, aki a lámpaoszlophoz támaszkodva álldogál. Olga nővér gyorsan ráírja egy darab papírra: „Van remény – Olga nővér.” Becsomagolja az ezerforintost, és ledobja az ember lába elé. Az felemeli, majd értetlen arccal megbillenti a kalapját, és elmegy. Másnap szólnak a nővérek, hogy egy ember mindenáron beszélni akar vele. Olga lemegy a kapuhoz, és ott találja a tegnapi embert, aki szó nélkül átnyújt neki egy köteg bankjegyet. – Hát ez meg mi? – kérdezi a nővér. – Százezer forint. A nyereménye. Van Remény öt az egyhez befutott.

Tanév kezdete van, leküldi Isten Szent Pétert a Földre, hogy nézze meg, mit csinálnak az egyetemi hallgatók. Járkel Szent Péter, mikor visszamegy, kérdi tőle Isten, mit látott.

– Hát, az orvosi egyetemen tanulnak, a jogon úgyszintén. De a Műegyetemen... csak buliznak.

Év közepén megint leküldi Szent Pétert. Mikor visszajött, megkéri, mondja el mit látott.

– Az orvosi egyetemen beleszakadtak a tanulásba, a jogon ugyanúgy. De a Műegyetemen buliznak, lógnak, szórakoznak.

Év végéig többször megismétlődik a helyzet, mikor is vizsgaidőszak előtt megint lemegy Szent Péter, mikor visszajött, kérdi Isten tőle:

– Nos, mit láttál?

– Az orvosin reggeltől estig, megállás nélkül tanulnak, izgulnak, a jogon szintén.

– Hát a Műegyetemen?

– Ott már csak imádkoztak...

– Imádkoznak? Jó! Akkor ezeket átengedjük!

Harci repülőgép közelít éjszaka az anyahajó felé.

– Torony a Vadásznak: azonosítsd magad!

A pilóta épp tréfás kedvében van:

– Találd ki, hogy ki vagyok!

Torony lekapcsolja az összes fényt:

– Akkor most meg te találd ki, hogy hol vagy...

Egy házaspárnak sokáig nem születik gyereke, és elmennek a paphoz tanácsért. A pap mondja nekik, hogy pont jókor jöttek, mert épp most helyezték ki Rómába 10 évre, és holnap indul. Amint odaér, az első dolga lesz, hogy egy gyertyát gyújt az érdekükben. Telik-múlik az idő, a pap viszsza 10 év múlva, és első útja a házaspár házához vezet. Ahogy bekopog az ajtón, szörnyű gyerekzsivaj fogadja. A nő ajtót nyit, három kisgyerek lóg a karján, egy pár a szoknyájába kapaszkodik, a pap összesen tízet számol meg.

– Ez aztán a kellemes meglepetés! – kiált fel – Úgy látszik, meghallgatta a Jóisten az imámat. De hol van a férje?

– A férjem Rómába utazott – mondja a nő.

– Rómába? – kérdezi a pap – Miért ment Rómába?

– Hogy elfújja azt a gyertyát, amit a tisztelendő úr meggyújtott!

.....

– Doktor úr, csináljon valamit a feleségemmel – könyörög a férj a pszichiáternek. – Nem bírom tovább! Harminc macskát tart a lakásban. El tudja képzelni, micsoda bűz ez bezárt ablakok mellett?

– Hát miért nem nyit ablakot? – kérdi a pszichiáter.

– Hogyisne! Hogy mind a kétszáz galambom elrepüljön?!

A pap kimegy a hegyekbe sétálni, amikor hirtelen kibukkan a sűrűből egy medve.

Elkezd rohanni, a medve utána. Látja, hogy semmi esélye már, ezért letérdel és elkezd imádkozni:

– Istenem add, hogy ez a medve irgalmas keresztény legyen!

Mire a medve odaért a pap mellé, letérdelt és így szólt:

– Édes Jézus légy vendégünk, áldd meg amit adtál nekünk, Ámen!

Hittanórán így szól a tanár:

– Pistike, sorold fel tetszés szerinti sorrendben a Tízparancsolatot!

Pistike:

– Lássuk csak... Hatodik, ötödik, kilencedik, első, harmadik, második, nyolcadik, negyedik, hetedik, tizedik...

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja
Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Főszerkesztő: Kovács László

Telefon: +36 20/824-2869

Email: laszlo.kovacs@lutheran.hu

Szerkesztés, terjesztés: Koczor György

Telefon: +36 20/824-3444

Korrektor: Miklósné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe: 9400 Sopron, Deák tér 7. 2/6

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő: Zalaistvándi Evangélikus Egyházkerület

Számlaszám:

UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről: IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

Tördelés: RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátoldalon a Szélrózsa vándorharangja látható.

